

LUNDS
UNIVERSITET

Världens första jämställda fredsavtal?

- En kvalitativ innehållsanalys av det colombianska fredsavtalets potential att förbättra kvinnors situation utifrån Nussbaums kapacitetsteori

Julia Svanström

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSK61

Termin: VT 2017

Handledare: Lina Sturfelt

Omfång: 14071

**HUMAN
RIGHTS
STUDIES**
LUND UNIVERSITY

Abstract

I november 2016 signerades ett historiskt fredsavtal mellan FARC-gerillan och Colombias regering som markerar en väg mot en fredlig lösning på den 50 år långa väpnade konflikten. Fredsavtalet är början på en ny epok av kvinnligt fredsbyggande, med mycket fokus på jämlikhet och ökat kvinnligt inflytande riktar avtalet särskilt mycket insatser för att stärka kvinnors position i Colombia. I denna uppsats behandlas hur kvinnor syns i avtalet och om de insatser som avtalet avser upprätta kan stärka kvinnors strukturella position i samhället. Genom Martha C. Nussbaum kapacitetsteori utförs en kvalitativ innehållsanalys. Undersökningen visar att avtalet kan skapa förutsättningar för att realisera många av Nussbaums kapaciteter vilket visar en progressivitet i fredsdiskursen. Trots detta, hänger offerbilden och traditionella föreställningar om kvinnan kvar, vilket påverkar hennes möjligheter i postkonfliktsamhället. Kvinnor porträtteras som passiva i konflikten men aktiva i fredsprocessen. Uppsatsen tydliggör att det är relativt enkelt att via fredsavtal radera de lagliga barriärerna som hindrar kvinnor från att realisera sina rättigheter men de strukturella orättvisorna är svårare att förändra.

In november 2016 a historic peace agreement was signed between the FARC-guerilla and the Colombian government which marks a path towards a peaceful solution to the 50 year long armed conflict. The peace agreement is the beginning of a new epoch of female peacebuilding, with much focus being placed on equality and increased female influence the agreement addresses a lot of efforts to strengthen women's position in Colombia. This essay deals with how women are seen in the agreement and if the efforts that the agreement intends to establish can strengthen women's structural position in the society. Through Martha C. Nussbaum's capacity theory a qualitative content analysis is performed. The survey shows that the agreement can create the conditions for realizing many of Nussbaum's capabilities and strengthen women's agency, demonstrating a big progress in the peace discourse. Nevertheless, the victim image as well as traditional views of the woman remains, which affect her potentials in the post-conflict society. Women are portrayed as passive in the conflict but active in the peace process. The essay clarifies that it is relatively easy to overcome the legal barriers that prevents women from realizing their rights through peace agreements but the structural inequalities are more difficult to change.

Nyckelord: fredsavtal, 2016, colombia, FARC, övergångsrättvisa, kvinnors rättigheter, kvinnligt fredsbyggande, martha c. nussbaum, kapacitetsteorin

Keywords: peace agreements, 2016, colombia, FARC, transitional justice, women's rights, female peacebuilding, martha c. nussbaum, the capability approach

”You hear that in Colombia, the laws are beautiful, and then when you learn the truth, you realize it’s nothing more than words on a page.”

—Olga M. Tvångsflyttad kvinna och offer
för könsbaserat våld, Cali, Maj 2012¹

¹ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	5
1.1	Problemformulering.....	6
1.2	Syfte och frågeställningar.....	7
1.3	Material och avgränsningar.....	8
1.3.1	Primärmaterial.....	8
1.3.2	Sekundärmaterial.....	9
1.2.2	Källkritik och avgränsningar.....	9
1.2.3	Referenshantering.....	9
2	Teoretiskt ramverk.....	10
2.1	Nussbaums kapacitetsteori.....	10
2.3	Begreppet 'kvinna'.....	16
3	Metod: Kvalitativ innehållsanalys.....	18
3.1	Tillvägagångssätt.....	19
4	Litteraturöversikt och tidigare forskning.....	20
4.1	Genus och övergångsrättvisa.....	20
4.2	Strukturella orättvisor och fredsavtals transformerande potential.....	22
4.3	Fredsavtal som en västerländsk diskurs.....	23
4.4	Colombia-kontexten och forskning om landets fredsavtal.....	26
5.	Bakgrund.....	33
5.1	Colombiakonflikten och FARC.....	29
5.2	Kvinnans situation i Colombia.....	31
6	Analys.....	33
6.1	Avtalets syn på kvinnors erfarenhet av konflikten.....	34
6.2	Kapaciteter.....	40
6.3	Aktörskap.....	49
7	Sammanfattande diskussion.....	54
8	Referenser.....	58
9	Bilaga.....	60

1. Inledning

Den väpnade konflikten i Colombia har pågått i över femtio år och skördat tusentals liv. I november 2016 signerades ett historiskt fredsavtal, mellan den marxist-leninistiska FARC-gerillan² och Colombias regering. Avtalet innebär en vändpunkt för alla de orättvisor och människorättskränkningar folket i Colombia utsatts för i decennier. Konflikten som grundar sig i en oerhörd ojämlikhet, speciellt mellan den otillgängliga landsbygden och städerna, ser nu ut att ha jämlikhet som ett verktyg för fred.³ Avtalet har hyllats att vara det första jämställda fredsavtalet i världen av bland annat Sveriges regering.⁴

Kvinnor har länge uteslutits vid fredsförhandlingar och fredsavtal, om de har nämnts har det främst varit som offer för konflikten. FN:s säkerhetsresolution 1325, från oktober 2000, bekräftar den viktiga rollen som kvinnor har i fredsprocessen vilket ger en ökad förståelse av hur viktigt det är att främja ett jämlikt fredsbyggande och synliggöra kvinnans roll i konflikten för att uppnå en hållbar fred.⁵ Resolutionen tydliggör en progressivitet i fredsdiskursen som gör att nu även fredsavtal blivit ett viktigt verktyg för att stärka kvinnors rättigheter. Fredsavtalet i Colombia är det första exemplet i denna nya epok av jämlikt fredsbyggande. Det är även första gången som en genussubkommission varit så aktivt närvarande under fredsförhandlingar, för att föra fram genusaspekterna av konflikten och freden.⁶ Det är därför betydelsefullt att undersöka hur det syns i avtalet.

² Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia= The Revolutionary Armed Forces of Colombia.

³ Svanström, J. (2017) "Genus och freden i Colombia; en innehållsanalys om implementeringen av internationella genusnormer och kvinnors rättigheter i Colombias fredsavtal"(opublicerad tredje termins uppsats) *Lunds Universitet*. s. 30.

⁴ "Ny biståndsstrategi inför fredsavtalet i Colombia." *Regeringskansliet*. 15 September 2016.

⁵ Security Council resolution 1325. *Women, Peace and Security*. (31 October 2000) S/RES/1325.

⁶ "Innovations in the Colombian Peace process: A gender subcommission" *Consilation Resources*. Juni 2016.

1.1 Problemformulering

Fredsavtalet 2016 i Colombia riktar kraftiga insatser för att stärka speciellt kvinnors och marginaliserade gruppers rättigheter. Kvinnor innehar en komplex situation i konflikten, både som kombattanter och civila. 40% av FARC-gerillan består av kvinnor, dessa ska återintegreras i samhället samtidigt som de civila kvinnorna lidit oerhörda men.⁷ Human Rights Watch har påpekat att det konfliktrelaterade könsbaserade våldet i Colombia är vida utbrett och innefattar en rad av övergrepp, allt från verbal nedvärdering till mord och våldtäkt.⁸ Kvinnor som utsatts för våld möter stora hinder i att få någon form av återupprättelse, på grund av stigmatisering och strukturella hinder. I tillägg finns det just nu över 4 miljoner tvångsflyttade personer i Colombia, över hälften av dessa är kvinnor eller flickor.⁹ För dem slutar inte lidandet efter att de flytt hemmet eftersom denna grupp befinner sig i en särskild risk att utsättas för könsbaserat våld.¹⁰ Avtalet ska det nu ge dessa kvinnor upprättelse och jag ställer mig frågan, kan fredsavtal rätta 'orätt'?

För att undersöka det krävs det en reflektion kring fredsavtalets transformerande potential och ett analysverktyg som kan undersöka kvinnors liv. Filosofen Martha C. Nussbaum menar att det krävs universella ramar för att förstå kvinnors liv och stärka det, genom att använda sig av det hon kallar för kapaciteter.¹¹ I denna uppsats kommer det därför att undersökas om fredsavtalet i Colombia kan verka för att realisera Nussbaums kapaciteter och därmed stärka kvinnors position i samhället.

⁷ O'Neill, J, 'Are Women the Key to Peace in Colombia?' *ForeignPolicy*. 20 april 2015

⁸ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014.

⁹ World Report 2015: Colombia. *Human Rights Watch*.

¹⁰ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014.

¹¹ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002). *Kvinnors liv och social rättvisa : ett försvar för universella värden*. Göteborg : Daidalos, 2002 (Uddevalla : Mediaprint) s. 24.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur fredsavtalet 2016 i Colombia, mellan FARC-gerillan och regeringen, framställer kvinnors erfarenheter av konflikten. Dessutom vill jag undersöka om de åtgärder som anges kan förbättra kvinnors kapaciteter och möjliggöra för deras aktörskap. Utifrån Martha C. Nussbaums kapacitetsteori utförs en kvalitativ innehållsanalys för att besvara följande frågor:

- *Ger avtalet uttryck för en syn på kvinnors erfarenhet och position som aktiva eller passiva i konflikten och fredsprocessen?*
- *Hur kan avtalet verka för att stärka kvinnors situation och realisera hennes kapaciteter?*

1.3 Material och avgränsningar

1.3.1 Primärmaterial

Primärmaterialet för uppsatsen är det 310 sidor långa fredsavtalet mellan FARC-gerillan och Colombias regering; “*Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*” - ”*Slutgiltigt avtal för ett slut på konflikten och skapandet av en hållbar och stabil fred*”. Det publicerades den 24 november 2016 och är hämtat från FN:s databas för fredsavtal.¹²

Avtalet är indelat i sex kapitel. Det första kapitlet behandlar landsbygdsreformen och riktar sig främst mot att lösa problematiken kring markägandet och förbättra situationen på landsbygden. I detta kapitel belyses kvinnors situation främst rörande de tvångsförflyttade kvinnornas upprättelse och stärkandet av den agrara kvinnan. Det andra kapitlet behandlar det politiska deltagandet och riktar sig mot att stärka demokratin, vilket för kvinnor innebär ett stärkande och skydd av deras yttrandefrihet. I tredje kapitlet föreslås insatser för att få slut på konflikten, rörande kvinnor är det främst att skydda kvinnor från våld med en särskild uppmärksamhet vid det sexuella våldet. Det fjärde kapitlet riktar sig mot att lösa problemet med illegala droger och det urskiljs en korrelation mellan drogproblematiken och våldet mot kvinnan. I kapitel fem, om återupprättelsen för offren för konflikten, riktas specifika insatser för att stärka kvinnans situation och det är det kapitlet som är av främst intresse. Kvinnans situation finns dock inräknad i alla delar av avtalet, därför används hela avtalet. Det sista kapitlet berör hur avtalet ska implementeras och speciella lagar som gäller i övergångsfasen.

¹² *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*. 24/11/2016. hämtad från: http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Colombia%20Nuevo%20Acuerdo%20Final%2024%20Nov%202016_0.pdf (2017-05-13)

1.3.2 Sekundärmaterial

Sekundärmaterialiet syftar till att få en bakgrundsförståelse till fredsavtalet och består av rapporter från människorättsorganisationer som adresserar kontexten och de kränkningar som konflikten inneburit för kvinnor i Colombia. Dessa är främst hämtade från Human Rights Watch, Oxfam, Amnesty International och ABColombia. Vetenskapliga artiklar och böcker används kring konfliktens historia och kvinnans situation, liksom de teoretiska och metodiska verktygen. Dessa tillkommer i inledning, problemformulering, bakgrunds-, teori- och metodavsnitten. Övrigt material som används i uppsatsen är relevant forskning i ämnet och skildras grundligare i kapitel 4: Litteraturöversikt och tidigare forskning.

1.3.3 Källkritik och avgränsningar

Avgränsningen har gjorts genom att jag endast undersöker de delar i avtalet som berör kvinnor. Eftersom fredsavtalet endast finns tillgänglig på dess originalspråk, spanska, har jag själv översatt de delar som är relevanta för uppsatsen. I översättningen fick jag hjälp genom att diskutera förståelsen och tolkningen av olika begrepp med en person som har spanska som modersmål. Trots detta medför det en tolkningsproblematik, det är därför viktigt att ha i åtanke att mina tolkningar och värderingar syns i uppsatsen.

1.3.4 Referenshantering

Originaltexterna med de delar i avtalet som används i analysen återfinns i en bilaga till uppsatsen. Ett klagörande krävs för att förstå referenshanteringen. I fotnoten nämns först sidnummer, i vilket citaten finns i avtalet, följt av en parentes i vilket nummer i bilagan citatet har. För att återknyta till originaltexten kan läsaren därmed enkelt gå till bilagan och söka sig till numret i parentesen.

2. Teoretiskt ramverk

2.1 Nussbaums kapacitetsteori

För att undersöka om fredsavtalet kan stärka kvinnors situation krävs ett analysverktyg som kan beskriva kvinnors liv. Filosofen Martha Craven Nussbaum har grundat sin kapacitetsteori på två huvudargument; 1. Friheten att kunna uppnå välmående är av moralisk vikt. 2. Friheten att uppnå välmående bör förstås i termer av mänskliga kapaciteter.¹³ Kapacitetsteorin beskrivs som en teoretisk bas för rättvisa och individers värdighet.¹⁴

Nussbaum har riktat ett speciellt fokus mot hur kapacitetsteorin bör förstås i relation till kvinnors liv.¹⁵ I sin bok; *Kvinnors liv och social rättvisa - ett försvar för universella värden* uttrycks att ett universalistiskt feministiskt perspektiv är nödvändigt i den globala politiken för att uppdaga problem och föreslå lösningar.¹⁶ Det bästa sättet att närma sig det är utifrån principen om mänskliga kapaciteter, vilket är ”vad människor faktiskt är i stånd att göra och vara”¹⁷. De kapaciteter som hon presenterar ska vara så pass grundläggande för varje individ att de är applicerbara universellt. Universella normer krävs för att skydda mångfalden, pluralismen och friheten, menar Nussbaum, föreställningen om människans värdighet och initiativkraft överskrider alla kulturgränser.¹⁸ Kapaciteterna kan användas som universella ramar för att uppskatta och förbättra kvinnors liv och verkar för att kvinnor själva ska kunna göra aktiva val.¹⁹ Vissa materiella och institutionella resurser krävs för att kvinnan ska kunna uppnå den position i vilket friheten att göra aktiva val är möjlig. Varje person har ett egenvärde,

¹³ The Capability Approach. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 14 april 2011.

¹⁴ Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities : the human development approach*. Belknap Press of Harvard University Press. s. 18

¹⁵ Nussbaum, M. C. (2002) s. 9-10.

¹⁶ Nussbaum, M. C.(2002) s. 23.

¹⁷ Ibid, s. 24.

¹⁸ Ibid, s. 137.

¹⁹ Ibid. s. 65.

vilket gör att rättigheterna måste vara individinriktade. Därav försvarar hon de universella värdena mot den postkoloniala kritiken som bland annat riktats mot att mänskliga rättigheter inte passar in i mer kollektivistiska samhällen.²⁰

De grundläggande kapaciteterna behandlar att kunna leva ett tryggt liv och inte dö i förtid.²¹ Att kunna vara vid god hälsa och ha tillgång till mat och bostad. Att kunna röra sig fritt och bestämma över sin kropp. Nussbaum behandlar även känslomässiga

²⁰ Nussbaum, M. C. (2002). s. 82.

²¹ Full lista över de centrala mänskliga funktionsförmågorna:

1. *Liv*: Att kunna leva ett mänskligt liv av normallängd ända till slutet, inte dö i förtid eller innan livet blivit så förkrympt att det inte längre är värt att leva.
2. *Kroppslig hälsa*: Att kunna vara vid god hälsa, inklusive reproduktiv hälsa, få näringsrik mat, ha tak över huvudet.
3. *Kroppslig integritet*: Att kunna röra sig fritt från plats till plats. Suveränt kunna bestämma över sin kropp, gå säker för sexuellt utnyttjande och familjevåld. ha möjlighet till sexuell tillfredsställelse och välja om man vill ha barn eller ej.
4. *Sinnen, fantasi och tänkande*: Att kunna använda sina sinnen, kunna föreställa sig saker och ting, tänka och resonera - och göra det på ett "sant" mänskligt sätt, ett sätt som har befordrats och odlats av en lämplig utbildning som innefattar, men absolut inte begränsas till, läskunnighet och grundläggande matematisk och naturvetenskaplig skolning. Att kunna använda sin fantasi och sitt tänkande till att begrunda egna erfarenheter och i olika form fritt uttrycka sig genom eget skapande på religionens, litteraturens och musikens område. Att kunna använda sitt eget intellekt, både politiskt och konstnärligt syfte, inom ramen för garanterad yttrandefrihet, och att fritt kunna utöva sin religion. Att kunna söka efter livets djupaste mening på sitt eget sätt. Att kunna ha njutbara upplevelser och undvika onödiga smärta.
5. *Känslor*: Att kunna ha relationer till saker och individer utanför sig själv. Att kunna älska dem som älskar och bryr sig om en, sörja när de är borta, att mera allmänt kunna älska, sörja längta, känna tacksamhet och berättigad vrede, slippa få sin känslomässiga utveckling fördärvad av övermäktig fruktan och oro, eller genom traumatiska upplevelser av missbruk eller förbiseende. (Att ge stöd åt detta betyder att ge stöd åt olika former av mänskliga förbindelser som kan påvisas vara väsentliga för utvecklingen av känslomässig förmåga)
6. *Praktiskt förnuft*: Att kunna utforma en föreställning om det goda och kritiskt reflektera över hur det egna livet ska levas. (detta förutsätter ett skydd för samvetsfriheten)
7. *Samhörighet*: A, Kunna leva tillsammans med andra och förhålla sig till dem, vara lyhörd och visa omtanke mot andra, delta i olika former av social interaktion, att kunna sätta sig in i andras situation och hysa medkänsla för dem i den situationen, att kunna ha sinne för rättvisa och att kunna knyta vänskapsband. (Denna värnas genom att man försvarar institutioner som skapar och bevarar sådan samhörighet samt genom att man försvarar föreningsfriheten och den politiska yttrandefriheten.
B. Att ha den sociala bas som krävs för självrespekt och att slippa förödmjukelse, att kunna bli behandlad som en person vars värde är densamma som alla andras. (Detta innebär, som ett minimum, skydd mot diskriminering på grund av ras, kön, sexuell läggning, religion, kast, etnicitet eller nationellt ursprung. I yrkeslivet innebär det att kunna arbeta som en människa, utifrån praktiska resonemang och meningsfulla relationer med kollegor baserade på ömsesidig förståelse.)
8. *Andra arter*: Att kunna leva med omsorg om och i relation till djur, växter och naturen.
9. *Lek*. Att kunna skratta, leka och njuta av fritidsaktiviteter.
10. *Kontroll över den egna omgivningen*: A, Politik. Att kunna delta effektivt i politiskt beslut som styr ens eget liv, att ha rätt till politiskt deltagande, till skyddad yttrande och föreningsfrihet.
B, Det materiella. Att kunna inneha egendom (både fast och lös) inte bara formell utan även i fråga om reellt utnyttjande, att ha äganderätt på samma villkor som andra, att ha rätt att söka arbete på samma villkor som andra, att slippa utsättas för oberättigad husrannsakan och utan grund sättas i fängsligt förvar.

Ur Nussbaum, M. C. s. 106-109.

förmågor såsom att kunna använda sina sinnen, fantasi och känslor. Människan verkar dock inte var för sig, utan tillsammans med andra, därför krävs en möjlighet till samhörighet och organisering, vilket kräver att yttrandefriheten och föreningsfriheten är stark. Hon lägger mycket vikt vid att människan ska utveckla sitt praktiska förnuft och känna samhörighet. Det praktiska förnuftet och samhörigheten genomsyrar alla förmågor eftersom det är dessa kapaciteter som gör utövandet av de övriga till något sant mänskligt, så kapaciteterna överkommer tröskeln för vad som ses som ett värdigt mänskligt liv.²² Kapacitetsteorin lägger inte endast vikt vid att människan ska kunna känna samhörighet med sina medmänniskor utan även med sin omgivning, vilket innefattar andra arter och naturen.²³

Kvinnor måste ha förutsättningar att bli aktörer över sina liv, som verkar som mål i sig och inte endast för att uppfylla andras mål.²⁴ Allt för ofta behandlas kvinnor som verktyg för att fylla andra syften, utifrån deras reproduktiva roll i samhället och för att främja familjens välbefinnande. För att stärka kvinnans initiativkraft krävs det att kvinnor har kontroll över sin omgivning. Det innebär att de ska kunna fatta politiska beslut, äga egendom och söka arbete på samma villkor som andra.²⁵ Alla kapaciteter är inte enskilda utan är beroende av varandra. De är nära länkade med principen om jämlikhet och icke-diskriminering, eftersom alla måste ha samma möjlighet att forma sina liv.

Nussbaum utvecklar att det finns en skillnad mellan att inneha de grundläggande kapaciteterna, de inre kapaciteterna och att kunna använda dess funktioner. De grundläggande kapaciteterna är den inre utrustningen hos individen.²⁶ Det kan till exempel vara tal- och språkförmåga, syn, hörsel, emotionell förmåga och praktiskt förnuft. Sedan har vi de inre kapaciteterna i vilket de grundläggande förmågorna kan utvecklas till en individ som gör aktiva val och verka tillsammans med andra. Detta kräver ett visst materiellt och socialt stöd - att individen får tillräcklig närhet, näring och kärlek i sin uppväxt för att uppnå en viss fysisk och emotionell mognad och möjliggör för individens grundläggande beredskapstillstånd. När

²² Nussbaum, M. C. (2002). s. 111-112.

²³ Nussbaum, M. C. (2002). s. 109.

²⁴ Ibid. s. 24.

²⁵ Ibid. s. 106-109.

²⁶ Ibid. s. 113-114.

individens uppnått detta kan de använda dess funktioner, vilket är när individen kan kombinera sina kapaciteter och utöva dem. Detta kräver att de yttre villkoren tillåter henne att utöva sina inre kapaciteter. Om en individ har uppnått den fysiska och emotionella mognaden att kunna göra politiska val kan ändå yttre omständigheter, som begränsad yttrandefrihet, hindra henne. De kombinerade kapaciteterna realiserar alltså när de sociala, ekonomiska och politiska omständigheterna gör det möjligt för kapaciteterna att utövas.²⁷

Kvinnor i utvecklingsländer lider akut brist på dessa förmågor. För att utveckla och förbättra livet för dessa kvinnor bör fokus riktas mot deras behov och intressen. Konkreta materiella och sociala sammanhang måste uppnås för att realisera deras kapaciteter, i dialog med de lokala kvinnorna.²⁸ Nussbaum är tydlig med att det faktiskt går att utforma ramar för en feministisk praktik som är universalistisk, men det krävs en enorm lyhördhet för lokala särdrag. Vi måste fråga oss om principerna vi använder oss av är tillräckligt flexibla för att göra rättvisa åt de kulturella variationerna, detta har varit den största bristen som utvecklingsinsatserna tidigare inneburit och därmed mötts av berättigad kritik, menar hon. Men att inte kunna använda sig av så grundläggande principer som personlig värdighet, fysisk integritet, grundläggande politiska fri- och rättigheter och en fundamental ekonomisk trygghet, som hennes kapaciteter innefattar är dock att bortse från de rätta normerna för att förstå kvinnors liv, menar Nussbaum, dessa principer är så pass grundläggande att de gäller i alla kulturella kontexter.²⁹

Nussbaum menar att kapaciteterna strävar efter att skapa ett samhälle där individer har valmöjligheter. Det finns alltså ingen problematik om en kvinna väljer ett traditionellt liv, så länge hon haft valmöjligheter att välja det, vilket är det som kapaciteterna realiserar.³⁰ Familjestrukturen påverkar förmågorna i allra högsta grad eftersom det är grundstrukturen i samhället.³¹ Allt för ofta har kvinnor nekats fundamentala rättigheter och valmöjligheter för att de betraktats som en del av den organiska enheten, familjen, snarare än som egna politiska subjekt. Principen om varje person som ett mål i sig, som kapacitetsteorin grundar sig i, bortser från detta och

²⁷ Nussbaum, M. C. (2011). s. 22.

²⁸ Nussbaum, M. C. (2002) s. 62-66.

²⁹ Ibid. s. 65.

³⁰ Ibid, s. 117.

³¹ Ibid s. 293-295.

innebär att den enskilda individen är grunden för den politiska fördelningen i samhället. Statens uppgift är att realisera en social grund för kapaciteterna, vilket likaså är fredsavtalets uppgift.³² Kvinnor bör ges en social grund så att de i största möjliga mån, trots familjestrukturerna, kan uppnå samma valmöjlighet som männen över sitt liv. Om ett samhälle är så ojämnt att det har skapat en barriär mot allas fulla deltagande i det civila samhället kan detta förbättras genom att till exempel rikta extra insatser mot kvinnor och utsatta grupper.³³ Staten kan även göra insatser för den emotionella hälsan genom lämpliga förändringar i familjerätten och kriminalisera och förhindra sexuell våld och därmed skapa en trygg rörelsefrihet.³⁴

Sammanfattningsvis kan Nussbaums teori användas som ett analysverktyg och ett tillvägagångssätt för att undersöka möjliggörandet av kvinnors strävan efter ett fullvärdigt liv, med en handlingsförmåga och valmöjlighet att verka, i samhörighet med andra, på ett meningsfullt sätt.³⁵ Kapacitetsteorin är passande för min uppsats eftersom den ger greppbara ramar för att undersöka om kvinnors situation kan förbättras via avtalet eller ej. Kapaciteterna berör mer än endast lagar, vilket gör att de är mer passande för att undersöka kvinnors situation. Många kvinnor kan ha lagliga politiska rättigheter utan att ha funktionen att kunna realisera dem, eftersom det till exempel kan innebära att de utsätts för våld. Kapaciteterna innefattar även andra omständigheterna vilket gör det möjligt att analysera vilket liv som kvinnor har möjlighet att leva om avtalet realiserar.³⁶ Utifrån detta perspektiv kommer jag undersöka om fredsavtalet i Colombia kan möjliggöra kvinnors kapaciteter och stärka hennes aktörskap.

³² Nussbaum, M. C. (2002) s. 110.

³³ Nussbaum, M. C. (2002) s. 123.

³⁴ Nussbaum, M. C. (2002) s. 111.

³⁵ Ibid s. 97.

³⁶ Ibid. s. 129.

2.3 Begreppet 'kvinna'

Eftersom uppsatsen fokuserar på hur fredsavtalet framställer kvinnor är det av vikt att problematisera användandet av kvinnor som kategori. Chandra Talpade Mohanty påpekar att kategorin kvinnor ofta används okritiskt för att forma en grupp av samma intressen och önsknings, även om kvinnor innehar olika positioner utifrån klass, etnicitet och lokalisering.³⁷ Genom att homogenisera den undertryckta kvinnan främjas den stereotypa bilden om tredjevärldskvinnan som fattig, utbildad och traditionsbunden. Detta avpolitiserar dem och gör att de ses som passiva offer, endera för den manliga dominansen, den kulturella traditionen eller det koloniala förtrycket. Kvinnor i tredjevärlden ses som att de har behov och problem, men få framhäver att de har en fri vilja.³⁸

Kvinnan kategoriseras genom sitt delade förtryck vilket utgör ett problem då kvinnor och män ses som sexuella och politiska subjekt redan innan de agerat i någon form. Kvinnan blir en universell enhet baserad på sin könsidentitet medan hennes sociala och etniska identitet förbises vilket skapar generella antaganden om förtryck. Detta en förenkling av makten, mellan de som har den och utnyttjar den (männen) och de som inte har den och utnyttjas (kvinnan). Sådana förenklingar är inte bara nedsättande utan är också ett ineffektivt sätt att bekämpa förtryck, menar Mohanty, eftersom de främjar binära uppdelningar mellan män och kvinnor.

Judith Butler framhåller att kategorin kvinna är fiktiv i grunden eftersom det inte existerar en stabil signifikant för att urskilja vilka som de avser beskriva eller presentera. Det går inte att dra in personer i kategorin utifrån vare sig biologiska eller sociala konditioner.³⁹ Det saknas alltså substans i att kategoriseringen av könsidentiteter. Detta grundar sig i att de kategorier och element som gör oss till kvinnor, män, transsexuella eller queers inte är statiska utan produkter av historiskt fastslagna mänskliga aktiviteter och därmed föremål för förändring.⁴⁰

Till försvar mot dessa argument menar Lena Gunnarsson att det inte är

³⁷ Mohanty, C. T. (2003). *Feminism without borders*. Durham : Duke Univ. Press. s. 23.

³⁸ Mohanty, C. T. (2003) s. 30-31.

³⁹ Gunnarsson, L. (2011). A defence of the category 'women'. *Feminist Theory*. Thousand Oaks, USA, 1, 23, s. 29.

⁴⁰ Gunnarsson, L. (2011) s. 30-31.

essentialistiskt eller homogeniserande att använda kategorin "kvinnor".⁴¹ Även om kategorin kvinna inte reflekterar hela verkligheten för alla kvinnor så refererar det ändå till något verkligt, nämligen den strukturella positionen som kvinnor har. Oavsett om vi så tror att en värld utan kön är möjlig eller ej kvarstår faktumet att kvinnor och män som kategorier redan är strukturerade i världen. Utan dessa kategorier blir feministforskningen alltför ospecifik, eftersom den strukturella positionen som den ämnar undersöka försvinner.⁴² Trots att kvinnor och män innehar olika positioner och komplexa roller försätts dem ändå i en strukturell position utifrån sitt kön. Gunnarsson menar att det är viktigt att erkänna att kvinnan är en abstrakt förståelse, och genom det kan vi söka att använda kategorin utan att någon förväntan korresponderar med dess levande verklighet. Abstraktioner i sig är inte problematiska, det farliga är att göra falska abstraktioner. Könskategorier är ett sätt att förklara hur möjligheter och resurser distribueras i världen. Kön är en struktur och en förståelse för människan och vårt system, kategorierna är alltså nödvändiga för att uppfatta och effektivt förändra världen.⁴³

Jag håller med Gunnarssons resonemang, det krävs att vi synliggör kvinnor som kategori för att förstå hur makten distribueras i samhället liksom att uppdaga strukturer. Därför väljer jag att i denna uppsats använda kvinnan som kategori eftersom jag är intresserad av att synliggöra den strukturella positionen egenskapen av kvinna utgör. Under kategorin kvinna utgår jag från alla kvinnor i det colombianska samhället, oberoende av sin status, etnicitet, ålder och klass.

⁴¹ Gunnarsson, L. (2011). s. 23-24.

⁴² Ibid. s. 32.

⁴³ Ibid. s. 30.

3. Metod: Kvalitativ innehållsanalys

Metoden som appliceras på fredsavtalet är en kvalitativ innehållsanalys. Valet föll naturligt då den kvalitativ innehållsanalys på ett systematiskt sätt kan beskriva omfattande material och är flexibel med avseendet på att den tillåter att en teori eller frågeställningen formar angreppssättet på materialet.⁴⁴ Metoden lämpar sig särskilt bra eftersom forskaren kan fokuseras på utvalda aspekter av materialet vilket kommer väl till hands då denna uppsats främst fokuserar på att urskilja de delar som berör kvinnor i fredsavtalet. Metoden lämpar sig väl för att analysera det omfattande material på ett systematiskt sätt. Den kvalitativa innehållsanalysen går djupare in i materialet än den kvantitativa. Detta gör att jag, till skillnad från i mitt förra arbete, där den kvantitativa metoden applicerades på fredsavtalet⁴⁵, nu kan undersöka avtalet djupare. Oftast innehåller båda analyserna inslag av varandra. Den största skillnaden är att den kvalitativa innehållsanalysen fokuserar särskilt på den latent meningen, det vill säga en mening som inte är direkt uppenbar, medan den kvantitativa riktar sig till manifesta och uppenbara inslag i materialet.⁴⁶ För att tydliggöra och få insikter om den latent meningen måste oftast kontexten i vilket materialet framkommit inräknas, vilket kräver att jag inräknar den historiska bakgrunden till fredsavtalet. Utgångspunkten för den kvalitativa innehållsanalysen är att det inte existerar en korrekt förståelse av materialet utan att det finns multipla former att förstå betydelser och meningar. De olika aspekter utgör tillsammans en verklighets kontext.⁴⁷

Metoden har en indikativ natur, vilket betyder att datan som samlas in inte har en tydlig för-strukturerad mätning utan kategorier och teman kommer ifrån den

⁴⁴ Schreier, M. (2014) 'Qualitative Content Analysis.' i Flick, U. (2014). *The SAGE handbook of qualitative data analysis*. Los Angeles : SAGE, 2014 s. 1-3.

⁴⁵ Svanström, J. (2017) "Genus och freden i Colombia; en innehållsanalys om implementeringen av internationella genusnormer och kvinnors rättigheter i Colombias fredsavtal" (opublicerad tredje termins uppsats) *Lunds Universitet*.

⁴⁶ Scherier M.(2014) i Flick, U. s. 15.

⁴⁷ Scherier M. (2014) i Flick, U. s. 22

samlade datan, möjligtvis med hjälp av en teori eller fråga. Den tillåter forskaren att organisera omfattande material, belysa specifika inslag och utifrån det dra realistiska slutsatser.⁴⁸ En kvantitativ innehållsanalys har syftet att identifiera mönster, samband, gemensamma drag och skillnader vilket gör det möjligt att kategorisera avtalet. Det finns både för och nackdelar med metoden. Fördelen är att den är väldigt fri, men det kan också utgöra en nackdel att den är ospecifik. Valet gjordes eftersom jag vill att min teori ska vara vägledande och eftersom jag är intresserad av att på ett beskrivande sätt urskilja inslag i avtalet som berör kvinnor.

3. 1 Tillvägagångssätt

I fredsavtalet söktes det efter ordet kvinna/or vilket gav 222 träffar. De stycken som kvinnor nämns i lästes igenom och översattes. Det första som gjordes var att undersöka hur kvinnor som grupp uttrycks liksom hur deras erfarenhet av konflikten framställs. Därefter strukturerades de åtgärder som avtalet anger för att stärka kvinnans situation upp. Genom läsningen av avtalet, i kombination med tidigare forskning och Nussbaums kapacitetsteori formades kategorier. Analysen delades upp i tre kapitel med relevanta underfrågeställningar för att besvara de övergripande frågeställningarna. Dessa är:

Avtalets syn på kvinnans erfarenhet av konflikten

- Görs det breda generaliseringar av kvinnors erfarenheter? Vilkas erfarenheter räknas med och vilkas osynliggörs?
- Uttrycks kvinnor som en homogen grupp?
- Uttrycker avtalet att kvinnor är aktiva eller passiva i konflikten?

Kapaciteter och aktörskap

- Om och hur kan insatserna som avtalet avser stärka kvinnors kapaciteter och aktörskap?
- Uttrycker avtalet att kvinnor är aktiva eller passiva i fredsprocessen?

⁴⁸ Bengtsson, M. (2016). 'Research article: How to plan and perform a qualitative study using content analysis.' *Nursingplus Open*, 28-14. s. 9

4. Litteraturöversikt och tidigare forskning

Den tidigare forskningen används för att nå en etablerad bakgrund och för att bekanta mig med olika perspektiv inom fältet, vilket hjälper mig att medvetet granska fredsavtalet. Forskning som berör uppsatsens ämne är genus- och postkoloniala teorier om övergångsrättvisa och postkonflikt med en särskild fokus vinklad mot den colombianska kontexten. Fältet är brett och sträcker sig över multipla discipliner, i detta kapitel görs nedslag i olika forskningslägen.

4.1 Genus och övergångsrättvisa

Susanne Buckley-Zistel och Magdalena Zolkos är båda konfliktforskare som har fokuserat särskilt på genus i övergångsrättvisan. De menar att ämnet tenderar att fastna kring upprättelse för det sexuella våldet och att det krävs en breddning.⁴⁹ Fokuset på det sexuella våldet reducerade kvinnans erfarenhet av konflikten till offer för ett specifikt brott, vilket fixerar hennes sociala position och politiska identitet som passiv och sårbar i postkonfliktsamhället. Offer-positionen som kvinnan hamnar i påverkar senare individens möjlighet till aktörskap. I tillägg reduceras och förenklas kvinnornas upplevelse av konflikten vilket gör att många av deras andra erfarenheter försvinner, såsom vida former av strukturellt våld vilket yttrar sig i exkludering, marginalisering och diskriminering.⁵⁰ Likaså försvinner ofta upplevelserna för de kvinnliga kombattanterna som aktivt deltagit i konflikten.

En feministisk kritik har varit att det är den manliga definitionen av våld som får synas i fredsprocessen, eftersom fredsavtal har sin uppkomst i att adressera de

⁴⁹ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) 'Introduction: Gender in Transitional Justice' i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. (2011). *Gender in transitional justice*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2011. s.10.

⁵⁰ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. s 19.

politiska och civila kränkningarna av män i inbördeskrig.⁵¹ Övergångsrättvisan fokuserar därmed främst på offentliga övergrepp från kombattanter. För många kvinnor är dock våldet oftast relaterat till det privata hemmet, vilket gör att de faller utanför ramarna i övergångsprocessen. De internationella lagarna tenderar att prioritera civila och politiska rättigheter, snarare än de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna som adresserar de strukturella rättighetskränkningarna som kvinnor oftast får utstå.⁵²

Buckley-Zistel och Zolkos framlägger att målet för fredsavtal bör ligga vid att bryta ner de strukturer som lett fram till kränkningarna.⁵³ Det kräver en ökad förståelse av genus, ålder, ras och etnicitet, för att urskilja mönster. Analyser inom fältet måste ha ett bredare fokus, som ser våldet som mer än attacker från aktörer mot individer. Det måste klargöras att dessa aktörer och individer representerar en viss position i samhället, som att den reproduktiva positionen som kvinnan innehar ofta blir attackerad.

Ruth Rubio-Marin framhåller den transformella potential som fredsprocessen har. Det ger en möjlighet för dem som fått sina rättigheter kränkta i konflikten att även synliggöra strukturella ojämlikheter i samhället.⁵⁴ Postkonflikt relateras ofta till en tid för utveckling och demokrati, en tid av progressivitet. Målet med övergångsrättvisan är, i tillägg till att uppnå fred, att skapa ett mer demokratiskt samhälle, vilket kan möjliggöra för kvinnans röst. Rubio-Marin poängterar att våldet mot kvinnor ofta inte slutar i samband med att den väpnade konflikten upphört.⁵⁵ Många studier visar att postkonfliktsamhället kan vara särskilt riskfyllda för kvinnor. Kvinnor utsätts för kränkningar både före och efter konflikten och det går oftast ostraffat förbi. Det stärker Laura Sjöbers tes att krig bör ses som ett kontinuum av det vardagliga våldet i samhället.⁵⁶

Cathrine O'Rourke framhåller att fredsavtal gör att den traditionella skillnaden mellan nationella och internationella lagarna förändras.⁵⁷ Det kan således innebära en

⁵¹ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. s. 8-10.

⁵² Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R., s. 15.

⁵³ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. s. 3.

⁵⁴ Rubio-Marin, R (2009) *The Gender Of Reparations : Unsettling Sexual Hierarchies While Redressing Human Rights Violations*. New York : Cambridge University Press, s.17.

⁵⁵ Rubio-Marin, R (2009), s. 14.

⁵⁶ Sjöberg, L. (2014). *Gender, war, and conflict*. Cambridge : Polity, s. 123.

⁵⁷ O' Rourke, C. (2011) 'Transitioning to What? Transitional Justice and Gendered Citizenship in Chile and Colombia' i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. (2011). *Gender in transitional justice*.

möjlighet att även främja de mer progressiva internationella konventionerna för kvinnor på lokal nivå, som CEDAW-konventionen.

Megan MacKenzie menar att konflikten kan ha rört upp genusnormerna och innebär på så vis en öppning för ett mer jämlikt samhälle, samtidigt som det likaså kan innebära motsatsen.⁵⁸ Rubio-Marin menar dock att de reparationer som fredsavtalen inrättar kan som bäst frambringa en ringa förändring.⁵⁹ Större transformationer av samhället kräver bredare strukturella och legala reformer.

4.2 Strukturella orättvisor och fredsavtals transformerande potential

Utifrån detta bör fredsavtal ses som ett medel för att förändra de strukturella orättvisorna som ligger till grund för människorättskränkningarna som skett under konflikten. När vi talar om strukturella orättvisor går det inte att förbise Iris Marion Youngs arbete. Hon menar att strukturella orättvisor uppkommer när sociala processer försätter stora grupper under ett systematiskt hot. Orättvisan uppkommer genom att vissa grupper har dominans över medel för att utveckla och utöva sina kapaciteter, samtidigt som andra grupper underordnas och har mindre möjligheter.⁶⁰ Young menar att det är ett moraliskt fel, som särskiljer sig från andra individuella och statliga repressalier. Det är resultatet av att majoriteten av individer och institutioner som agerar för att främja sina specifika mål och intressen, gör det inom lagar och ageranden som är helt accepterade och normativa i samhället. Det produceras och reproduceras av tusentals aktörer och individer.⁶¹ De strukturella orättvisorna är därför särskilt svåra att förändra eftersom de ofta utgör en norm i samhället, handlingarna är vida accepterade och utförs av en stor grupp människor.

Margaret Urban Walker framhåller att männens dominans över kvinnan är normativ eftersom det existerar i större eller mindre omfattning i alla mänskliga

Basingstoke, Palgrave Macmillan, s. 505.

⁵⁸ MacKenzie, M. (2016). "Gender and Post-Conflict Security." i S Sharoni, J Welland, L Steiner, J Pedersen (Eds.), *Handbook on Gender and War*, (pp. 483-503). Cheltenham: Edward Elgar Publishings, s. 494.

⁵⁹ Rubio-Marin, R (2009), s. 20

⁶⁰ Young, I. M. (2011). *Responsibility for justice*. New York ; Oxford : Oxford University Press, s. 52

⁶¹ Young, I. M. (2011), s. 95

samhällen.⁶² Kontrollen över kvinnans kapaciteter, tystandet av kvinnans röst, liksom våldet mot kvinnor är snarare en regel än undantag. Eftersom våldet mot kvinnan är ett normativt inslag i alla samhällen har det historiskt varit svårt att ’se’ och ännu svårare att urskilja och uppfatta underordningen av det kvinnliga könet.⁶³ De normativa strukturella orättvisorna är alltså svårare att framföra och förändra via fredsavtal än de övriga brotten i konflikten.

För att undersöka fredsavtalets transformerande potential är det även viktigt att utforska dess ideologiska och politiska ursprung.

4. 3 Fredsavtal som västerländsk diskurs

Fredsavtal, liksom mänskliga rättigheter, uppfattas ofta som en västerländsk diskurs.⁶⁴ Logiken bakom att västerländska institutioner ska intervensera i utvecklingsländer för att förbättra samhällen har sina rötter i kolonialismen. Det går därmed att urskilja civiliserande mål för fredsavtal, i ett försök att rätta till människorättskränkningarna. Detta skapar en maktrelation mellan vilka det är som alltid rättar och vilka som utsätts för ’orätter’.⁶⁵

Gayatri Chakravorty Spivak är litteraturteoretiker och feministisk kritiker som främst associeras med sin teori om ’subalternerna’. Med subaltern menas dem som är ’frånskilda den sociala rörlighetens filer’⁶⁶. Det är dem som mänskliga rättigheter främst riktar sig till för att stärka, de som är utsatta för vardagliga och genomträngande människorättskränkningar, oftast fattiga på landsbygden i länderna i syd.⁶⁷ Spivak ifrågasätter att subalternerna alltid måste representeras av någon annan, och även om de skulle få föra sin talan själv förhindrar tolkningar och värderingar att de uppfattas på rätt sätt.⁶⁸ Akademiker eller människorättsaktivister som försöker föra deras talan,

⁶² Urban Walker, M (2009) ‘Gender and Violence in Focus: A background for gender justice in Reparations’ i Rubio-Marín, R. (2009). *The gender of reparations : unsettling sexual hierarchies while redressing human rights violations*. New York : Cambridge University Press, 2009, s. 24.

⁶³ Urban Walker, M (2009), i Rubio-Marín, R. (2009), s. 27.

⁶⁴ MacKenzie, M. (2016).i S Sharoni, J Welland, L Steiner, J Pedersen (Eds.), s. 494.

⁶⁵ Spivak, G. C. (2012). *Att rätta orätt*. Hägersten : Tankekraft, s. 8.

⁶⁶ Spivak, G. C. (2012), s. 25.

⁶⁷ Ibid, s. 21.

⁶⁸ Ibid, s.16.

såsom genussubkommissionen i Colombia, tenderar att generalisera och passivisera deras erfarenheter. De tolkar subalternas beskrivna erfarenheter och lägger in egna värderingar som sedan översätts till det internationella människorättspråket.⁶⁹ Detta gör att subalternas röst försvinner i andras tolkningar och värderingar och utgör en epistemisk diskontinuitet. De som värderar subalternas erfarenheter är ofta okritiska till sin egna roll. De har en mängd egna erfarenheter och kunskaper som färgar hur de uttrycker förtrycket och subalternas position.⁷⁰

Idén om mänskliga rättigheter medför ett slags socialdarwinistisk agenda, genom att de mest lämpade rättar till de människorättskränkningar som de mindre lämpade utsatts för.⁷¹ Åtagandet med att civilisera, utveckla och stärka subalternas rättigheter går i linje med den koloniala föreställningen om den 'vita mannens börda', där de koloniala medelklassens ättlingar idag har blivit människorättsförsvare i syd. Fredsavtalet i Colombia går även att härleda till Spivaks teori genom att det är ett uttryck för ett försök att rätta till människorättskränkningar i en postkolonialstat. Det går därmed att härleda teorin om 'den vita mannen börda' i denna kontext.

Att utvecklingsprojekt och fredsavtal måste presentera och formulera kränkningarna av subalternas rättigheter på ett sätt som attraherar väst, utgör sig ett annat bevis på den epistemiska diskontinuiteten gentemot mottagarna för mänskliga rättigheter. För att förändra denna diskontinuitet menar Spivak att det är viktigare att stärka en kritisk intelligens än att försäkra sig om omedelbar materiell bekvämlighet.⁷² Det ställer sig i kontrast till Nussbaums kapacitetsteori eftersom Nussbaum menar att grundläggande materiella resurser är nödvändiga för att realisera de inre kapaciteterna.⁷³ En bra utbildning ses som det viktigaste steget i stärkandet av subalternas rättigheter eftersom det utvecklar möjligheten för deras egna kritiska tänkande.⁷⁴ Utbildningen i väst lär barnen kritiskt tänkande samtidigt som barnen i syd disciplineras vilket är ett annat bevis på denna diskontinuitet. Det är dessa exempel som

⁶⁹ Spivak, G. C. (2012), s. 12-14.

⁷⁰ Spivak, G. C. (1988). 'Can the subaltern speak?' i Spivak, G. C., & Morris, R. C. (2010). *Can the subaltern speak : reflections on the history of an idea*. New York : Columbia University Press, s. 275.

⁷¹ Spivak, G. C. (2012), s. 8-9.

⁷² Spivak G. C. (1988) i Spivak, G. C., & Morris, R. C, s. 78.

⁷³ Nussbaum, M. C. (2002), s. 113.

⁷⁴ Spivak G. C (2012), s.87.

ligger bakom orsaken till vilka de är som alltid rättar och vilka som alltid utsätts för 'orätter'.⁷⁵

Kränkningarna av subalternas rättigheter ses som ett bevis på deras oförmåga att klara sig utan ihållande övervakning från väst, vilket rättfärdigar fortsatt intervention i det "internationella civilsamhällets invaderande genusarbete".⁷⁶ Rättighetsarbetet syftar till att stärka kvinnors rättigheter, samtidigt som det reproducerar den makt som försätter tredjevärldenskvinnan i en underordnad position.⁷⁷ Spivak berör den maktrelation som fredsavtalet i Colombia verkar i vilket gör hennes teori särskilt intressant för denna uppsats. I internationella sammanhang tenderar subalternerna att uttryckas som ett homogent kollektivt subjekt vilket gör att deras önskan och intressen osynliggörs.⁷⁸ Det kvinnliga aktörskapet manipuleras genom ett upprätthållande av en generaliserande bild som tar förgivet att det subalternas subjektet är homogent.⁷⁹

För att stärka rättigheterna för subalternas kvinnor måste vi öppna upp för deras återaktivering och skapa möjligheter för att de kan bli aktiva aktörer.⁸⁰ Annars förblir de postkoloniala staterna ett objekt för global styrning, där skurkstaten disciplineras att passa in i den globala ordningen, av rädsla för påtryckningar och löften om ekonomiskt partnerskap. Att disciplinera på detta vis, som fredsavtalet kan härledas till, skapar inte några bestående och verkliga förändringar, menar Spivak. Det går inte att förändra denna diskontinuitet så länge subalternerna blir representerade, av en genussubkommission eller andra människorättsförsvarare. Utan det kan endast, i kombination med rättsprocesser, vara effektiva kortsiktiga vapen.

Khanyesela Moyou riktar en likaså en kritik mot att idéerna om mänskliga rättigheter, rättvisa och den liberala demokratin har sitt ursprung i forna kolonialmaktländer.⁸¹ De används ofta för att dölja ekonomiska intressen. Moyou kritiserar att de strukturella orättvisorna som finns i postkoloniala stater oftast existerar

⁷⁵ Spivak G. C (2012), s 15.

⁷⁶ Spivak G. C (2012), s. 36.

⁷⁷ Spivak G. C (2012), s. 33-37.

⁷⁸ Spivak, G. C. (1988) i Spivak, G. C., & Morris, R. C, s. 276

⁷⁹ Spivak (1988) i Spivak, G. C., & Morris, R. C, s. 280-284.

⁸⁰ Spivak, G. C. (2012) s. 40-44

⁸¹ Khanyesela Moyou(2015) 'Mimicry, Transitional Justice and the Land question in Racially divided former settler colonies'. *International Journal Transit Justice* 2015; 9 (1), s. 71.

på grund av de koloniala strukturerna, och hon ställer frågan, hur långt bak kan de orättvisor som övergångsrättvisan vill förändra gå?⁸² Övergångsprocesser i postkoloniala stater misslyckas ofta i att adressera de postkoloniala ojämlikheterna.⁸³ Många gånger försätter den västerländska liberala marknaden många stater i syd i en beroendeposition. Denna maktbalans och ojämlikhet som det skapar uppmärksammas sällan i övergångsprocessen.

Dessa teorier har rört sig på ett mer globalt och generellt plan, i nästa avsnitt kommer fokus läggas vid forskning om den specifika kontexten för fredsavtalet.

4.4 Colombia-kontexten och forskning om landets fredsavtal

Donny Merteens är antropolog och forskare i konfliktlösning och kvinnors rättigheter med fokus på Latinamerika, hennes arbeten syftar till att få en bredare förståelse för kvinnors situation i den colombianska kontexten.

Patriarkala modeller av sociala kontroll liksom den historiska bristen i erkännandet av kvinnors rättigheter har lagt grunden till dagens våldsamma rotlösa situation för kvinnor i Colombia.⁸⁴ Tvångsförflyttade kvinnor lider på ett helt annat sätt än män, eftersom de är mer beroende av sina sociala band för trygghet, speciellt om de utsatts för familjevåld. Tvångsförflyttade kvinnor förlorar inte bara sina sociala band utan också sitt kulturella levnadssätt som jordbrukare.⁸⁵ Anledningen till deras flykt är främst på grund av att deras män dödas (vilket i många fall leder till att kvinnan förlorar rätten över marken), för att skydda sig mot våld, andra vinstintressen tar över mark i regionen eller för att skydda deras barn från rekrytering till armén eller gerillan. Att ha tillgång till landrättigheter för kvinnliga bönder kan förkortas till en enda fras "ägarinnor av land, endast genom en man"⁸⁶, vilket hänvisar till den institutionaliserade och patriarkala traditionen rörande kvinnors landrättigheter i

⁸² Khanyela Moyou (2015), s. 76.

⁸³ Khanyela Moyou (2015), s. 88-89.

⁸⁴ Meertens, D. (2010) "Forced displacement and women's security in Colombia." *Disasters* [serial online]. April 2, 2010, s. 149.

⁸⁵ Meertens, D. (2010), s. 158.

⁸⁶ Meertens, D. (2016) 'Justicia de género y tierras en Colombia: Desafíos para la era del 'pos-acuerdo''. *European Review Of Latin American And Caribbean Studies, Vol 0, Iss 102, Pp 89-100 (2016)*, (102), 89, s. 91.

Colombia. En rad människorättskränkningar präglar de övriga civila kvinnornas liv, såsom utgångsförbud, begränsad rörelsefrihet, klädkoder liksom auktoritära repressalier som bland annat resulterat i mord på prostituerade och homosexuella.⁸⁷

Även om många lagar redan existerar för att skydda kvinnor så fungerar det inte i praktiken. Kvinnor som försöker kräva sina rättigheter utsätts för repressalier, ignorans och diskriminering.⁸⁸ Merteens hävdar att insatserna som fredsavtalet upprättar för att öka jämställdheten möter gamla föreställningar och strukturell diskrimineringen i den sociala praktiken. För att uppnå jämställdhet krävs det, i tillägg till jämlikhet inför lagen, även ett ifrågasättande av det patriarkala strukturerna i samhället. Detta kräver inte bara insatser från staten utan också från institutioner och civilsamhället, vilket Merteens menar att avtalet inte ger.⁸⁹ Fredsavtalet ger till viss del rättvisa för kvinnorna men endast i begränsad utsträckning. Det är ingen garanti för att de övriga strukturella barriärerna inte fortsätter hindra dem. För att återföra makten och resurserna krävs ett bredare socialt erkännande av kvinnors rättigheter. Merteens är alltså kritisk till att avtalet faktiskt kan innebära en strukturell förändring för kvinnors rättigheter. Det går alltså att se samma tankesätt som tidigare forskare framfört, att det är svårt att förändra den djupgående strukturella normativa diskrimineringen, även i den colombianska kontexten. Det är lätt för fredsavtal att införa program för att till viss del förbättra jämlikheten, men de strukturella barriärerna kvarstår ofta.

Hynes, Michelle E, et al. bekräftar denna hypotes genom en intervjustudie med tvångsförflyttade kvinnor i Colombia. Deras analys utgår från att tvångsförflyttade kvinnor utsätts för mer våld eftersom våldet hänger samman med idéer om maskulinitet.⁹⁰ När männens uppgift att försörja familjen inte lyckas, vilket ofta är fallet när de tvångsförflyttas, så ökas våldet mot kvinnan.

Det finns redan många program för att stärka tvångsförflyttade kvinnor i Colombia. Deras studie ägde rum i en kvinnokoloni vilket betyder att det var kvinnorna som var ägare över hemmet, ett exceptionellt fall i Colombia.⁹¹ Genom intervjuer

⁸⁷ Meertens, D. (2010) s. 158

⁸⁸ Meertens, D. (2010) s. 157

⁸⁹ Meertens, D.(2016) s. 92

⁹⁰ Hynes, Michelle E., et al.(2016) ‘Exploring gender norms, agency and intimate partner violence among displaced Colombian women: A qualitative assessment.’ *Global public health* 11.1-2 (2016): 17-33, s.18.

⁹¹ Hynes, Michelle E., et al.(2016), s. 28..

visade det sig att kvinnans äganderätt höjde hennes trygghet men förändrade inte hennes traditionella roll. I kolonin har det även riktats insatser för att främja kvinnors möjlighet till arbete utanför hemmet och bidrag för att öka deras ekonomi. Studien visar dock att kvinnors aktörskap inte förstärks endast genom stärkandet av deras ekonomiska resurser. Det gick att finna bevis för att existerande insatser för att öka på att kvinnors deltagande i arbetslivet gjorde att kvinnorna kände sig mer självständiga, men trots detta möttes många kvinnor av en negativ motreaktion från sin partner.⁹² Det ledde heller inte till att deras huvudansvar över hemmet förändrades, istället fick många kvinnor en dubbel börda genom att både arbeta och ha huvudansvaret över hemmet. Kvinnor tjänar betydligt mindre än männen vilket fortsatte att göra det mindre troligt för dem att lämna sin partner, i fall av familjevåld. Möjligheten att kunna lämna våldsamma relationer stöddes oftast inte tillräckligt av de sociala strukturerna, vilket gjorde att de endera tvingades stanna i relationen eller överge sitt hus. Stärkandet av kvinnors ekonomiska egenmakt och äganderätt kan endast stärka kvinnors position till en viss mån, för att de ska bli aktörer krävs det även att övriga patriarkala strukturer ifrågasätts. Slutsatsen de ger är att aktörskapet kommer ur en kombination av materiella resurser och ett ideologiskt ifrågasättande av genusnormerna.

I undersökningen av avtalet kommer jag ta med mig dessa teorier för att se om även jag kan finna underlag för samma hypoteser. Forskningsöversikten kommer att vägleda mig in i analysen och diskussionen genom en djupare förståelse av kontexten och de processer som avtalet verkar i. Detta är en av de första analyserna av detta banbrytande fredsavtal angående kvinnors rättigheter vilket gör den till ett viktigt bidrag i fältet.

⁹² Hynes, Michelle E., et al.(2016), s. 27-30.

5. Bakgrund

Syftet med detta avsnitt är att få en större förståelse för kvinnors situation i Colombia och den komplexa kontext i vilket fredsavtalet verkar.

5.1 Colombiakonflikten och FARC

Dagens konflikt i Colombia kan spåras till 1940 talet, epoken kallad *La Violencia - våldet*. Men konfliktens rötter sträcker sig ännu längre. Efter självständigheten från Spanien, 1810, var Colombias ekonomi i botten och de började därför öka sin kaffeexport.⁹³ Samtidigt skapades två partier, ett liberalt och ett konservativt som fick politiskt monopol. Den ekonomiska utvecklingen skapade konflikter över land, mellan jordbrukare och vinstdrivande jordägare, samtidigt som det politiska monopolet mötte motstånd. Detta är de främsta rötterna till konflikten som även syns idag. Den politiska och ekonomiska instabiliteten spred sig och utvecklades till paramilitärt gerillavåld och organiserad brottslighet.⁹⁴ Statens otillräckliga kontroll över landsbygden gjorde att de inte kunde skydda sina invånare effektivt.⁹⁵ Regionerna med kommersiella grödor är också de som fortsätter vara de mest våldsamma i landet.⁹⁶ Det är dessa områden, där multinationella företag söker vinst, zoner med koka, kaffe, guld och gruvor som också är hem till ursprungsbefolkningar och afrocolombianer.

På tidigt 60-tal uppkom nya vänsterorienterade gerillagrupper som utmanade systemet, inspirerade av den kubanska revolutionen. FARC startade som en jordbruksrörelse med en marxist-leninistisk ideologi. I svar på det offentliga våldet formades FARC under en period av oro och konflikter i jordbruksregionerna. De

⁹³ LeGrand C. (2003) "The Colombian Crisis in Historical Perspective" *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies / Revue Canadienne Des Études Latino-Américaines Et Caraïbes*, no. 55/56, 2003, s. 168-169 .

⁹⁴ Mahan, S. (2012). *Restoring justice in Colombia: Conciliation in equity*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, s. 3.

⁹⁵ LeGrand, C. (2003), s. 166.

⁹⁶ LeGrand C. (2003), s. 189.

engagerade sig i kampen för jordbrukarnas och ursprungsfolkens land och fick således mycket stöd från jordbrukssamhället.⁹⁷ Under 70-talet ökade den internationella droghandeln och skapade nya intäkter i regionerna där FARC var aktiva, vilket möjliggjorde för gerillan att dra fördel från dessa intäkter. Samtidigt utvecklades drogkarteller som beblandade sig i konflikten över landets resurser. De fyra elementen av gerilla, militär, självförsvarsarméer (paramilitär) och drogkarteller slogs samman till det colombianska inbördeskriget. Det är viktigt att komma ihåg att USA har haft en stark influens över Colombia och har starka band med statens militära armé.⁹⁸ År 2000, på president Clintons order, upprättade USA en antidrogarmé i Colombia för att reducera kokainkonsumtionen i USA och bekämpa kriget mot droger och gerillagrupper. Detta kom att kallas "Plan Colombia"⁹⁹.

1982 startade de första fredsförhandlingarna med FARC vilket gav dem politisk legitimitet.¹⁰⁰ FARC formade således partiet Union Patriótica. Men statens oförmåga att forma ett säkert politiskt klimat ledde till att det mördades så många politiska ledare att partiet utplånades och FARC återgick till gerillaverksamhet. År 1998 startades den andra fredsförhandlingen, mitt under den väpnade konflikten. Eftersom ingen vapenvila hade utfärdats användes våld för att få mer inflytande vid förhandlingsborden och förhandlingarna tvingades avbrytas.¹⁰¹ Det tredje försöket till fredsförhandlingar startade år 2012 vilket ledde fram till ett fredsavtal i september 2016 men blev nedröstat i en offentlig folkomröstning.¹⁰² En av anledningarna till att det första fredsavtalet blev nedröstat var för att konservativa röster ansåg att det progressiva avtalet ansågs hota de katolska familjevärderingarna, FN försökte införa en 'genusideologi' i landet.¹⁰³ FARC och regeringen återgick till förhandlingarna, ändrade om avtalet och två månader senare färdigställdes det aktuella avtalet som det denna gång blev upp till kongressen att rösta igenom.

⁹⁷ LeGrand C (2003), s. 175-176.

⁹⁸ LeGrand. C(2003), s. 185.

⁹⁹ Ibid, s. 66.

¹⁰⁰ Ibid, s. 176.

¹⁰¹ Ibid s. 188-189.

¹⁰² Grönlund, E. "Colombia röstar nej till fred mellan regeringen och Farc". *SVT Nyheter*. 3/10/2016.

¹⁰³ Gimena Sanchez-Garzoli. 'Debunking the myths about "gender ideology in Colombia''. *WOLA*. 25 oktober 2016.

5.2 Kvinnans situation i Colombia

I offentligheten råder det patriarkala familjeidealet, med mannen som det dominanta överhuvudet i familjen.¹⁰⁴ Kvinnor i kontrast är underordnade och ses som ansvariga för hushållsarbetet. Denna tradition har fortgått trots den allt ökande andelen kvinnliga ensamstående familjeförsörjare som växt efter att deras fäder eller män dött i konflikten.¹⁰⁵ Koncentrationen av jorden har gjort Colombia till det mest ojämlika landet i Latinamerika, där 80% av jorden ägs av 14% av befolkningen.¹⁰⁶ Könsdiskrimineringen gör sig särskilt tydlig här, kvinnor äger ett minimum av jorden. Detta är direkt relaterad till patriarkala strukturer i arvsrätten, manliga privilegier genom giftermål, en manlig bas i statliga program av landdistribution liksom en manlig privilegierad marknad.¹⁰⁷

Grova våldtäkter har skett mot kvinnor från alla väpnade styrkor men är särskilt förödande när det även kommer från säkerhetsstyrkorna, som representerar staten.¹⁰⁸ När de begår övergrepp blir det tydligt att kvinnorna inte har någonstans att vända sig, eftersom de även utsätts för övergrepp från dem som är där för att skydda dem. I tillägg till hotet från gerillan, paramilitärer och säkerhetsarmén hotas många kvinnor av familje- och sexuellt våld. Familjevåld ses som ett stort nationellt problem och studier visar att det finns tydliga länkar mellan det nationella och det individuella våldet.¹⁰⁹ Varje timme beräknas 9 kvinnor i Colombia att utsättas för sexuellt våld.¹¹⁰

Sekel av krig mellan grupper och den ihärdiga jakten på vinstintressen har drivit stora delar av den agrara jordbrukspopulationen på flykt. 4 miljoner colombianer har tvångsförflyttats, en oproportionell stor del av dessa är kvinnor, afro-colombianer och ursprungsfolk. Uppskattningsvis har 50% av de tvångsförflyttade kvinnorna upplevt könsbaserat våld, i kontrast till 20% av icke-tvångsförflyttade, vilket tydliggör att

¹⁰⁴ Hynes, Michelle E., et al.(2016) . S. 22

¹⁰⁵ Mahan, S. (2012). s. 6.

¹⁰⁶ "Divide and Purchase": how land ownership is being concentrated in Colombia'' *Oxfam*. 27 September 2013.

¹⁰⁷ Deere, Carmen Diana, and Magdalena Leon. 2003. "The Gender Asset Gap: Land in Latin America." *World Development* 31, 925-947. *ScienceDirect*, s. 925

¹⁰⁸ 'Colombia: Women, Conflict-related Sexual Violence and the Peace Process.' *ABColumbia*. November 2013. s. 1

¹⁰⁹ 'Colombia: Women, Conflict-related Sexual Violence and the Peace Process.' *ABColumbia*. November 2013, s.9.

¹¹⁰ Hynes, Michelle E., et al.(2016) s. 18-19.

tvångsförflyttade kvinnor befinner sig i en särskild riskzon.¹¹¹ För att tvångsförflyttade familjer ska få bidrag måste en person registrera sig som överhuvud i familjen, vilket oftast är mannen, och han blir då mottagare av de ekonomiska resurserna. Detta gör att kvinnorna blir ännu mera beroende av sin partner och gör det svårare för dem att lämna våldsrelationer. Idag är Colombia ett tudelat land som behöver få upprättelse, mellan regionerna, liksom mellan män och kvinnor.

¹¹¹ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014.

6. Analys

Utifrån den teoretiska ansatsen byggd på Martha C. Nussbaums kapacitetsteori och tidigare forskning kommer jag i denna del analysera hur kvinnor syns i fredsavtalet 2016 i Colombia. Jag har delat upp analysen i tre delar som i sin helhet besvarar de övergripande frågeställningarna. Vilka är:

- *Ger avtalet uttryck för en syn på kvinnors erfarenhet och position som passiva eller aktiva i konflikten och fredsprocessen?*
- *Hur kan avtalet verka för att stärka kvinnors situation och realisera hennes kapaciteter?*

Det är viktigt är att ta in kontexten av detta fredsavtal. Till skillnad från många andra avtal lägger det ett stort fokus på kvinnor och genus och har aktivt, via en genussubkommission, fört in genusperspektiv i avtalet. I inledningen till avtalet presenteras det att avtalet riktar speciell uppmärksamhet mot de fundamentala rättigheterna för kvinnor och utsatta grupper, vilka specificeras som ursprungsfolk, barn och tonåringar, afrocolombianer och andra etniska grupper, jordbrukare, tvångsförflyttade samt HBTQI befolkningen.¹¹² Avtalet framför att det avser lösa de historiska orsakerna till konflikten och lösa problematiken kring landkoncentrationen som påverkat speciellt kvinnor och barn.¹¹³ Detta är ett av de största problem som påverkar kvinnor som avtalet vill lösa. Det är tydligt att många gånger som kvinnan nämns i avtalet så är det för att förtydliga att det gäller både män och kvinnor¹¹⁴, vilket kan tolkas som att det krävs ett preciserande när även kvinnor är inräknat, att det annars riktar det sig endast till mannen.

¹¹² *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 2(1).

¹¹³ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 3(2).

¹¹⁴ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s.10 (3).

6.1 Avtalets syn på kvinnors erfarenhet av konflikten

Analysens första steg är att identifiera hur avtalet framställer kvinnors erfarenhet av konflikten och om hon ses som aktiv eller passiv i den. Delar i avtalet som direkt eller indirekt adresserar hur konflikten påverkat kvinnor sammanförs för att ge en enhetlig bild över hur avtalet beskriver kvinnors erfarenhet. Följande underfrågor ställs till avtalet för att synliggöra hur kvinnans erfarenhet i konflikten framställs:

1. Görs det breda generaliseringar av kvinnors erfarenheter? Vilkas erfarenheter räknas med och vilkas osynliggörs?
2. Uttrycks kvinnor som en homogen grupp?
3. Uttrycker avtalet att kvinnor är aktiva eller passiva i konflikten?

6.1.1 Kvinnors erfarenhet av konflikten

För att få en bild av hur avtalet ser på kvinnors erfarenhet av konflikten adresserar avtalet, till att börja med, att de övergrepp som skett under konflikten anses grövre om de begås mot kvinnor och utsatta grupper.¹¹⁵ Dessa grupper kräver ett speciellt skydd och förtjänar upprättelse. Detta tydliggör vikten och allvaret av det konfliktrelaterade övergreppen mot kvinnor. Avtalet avser uppdaga dessa brott och tydliggöra kränkningarna mot de mänskliga rättigheterna, inkluderat de som historiskt osynliggjorts, som de mot kvinnor och barn.¹¹⁶ Det förtydligas att brotten som riktar sig mot kvinnor och barn tenderar att osynliggöras, liksom att dessa övergrepp har historiska orsaker. Individuella kränkningar tenderar att osynliggöras i sammanhang av fredsavtal, det är därför viktigt att detta fredsavtal avser synliggöra dessa former av brott.¹¹⁷ De historiska orsakerna specificeras inte, men det kan tolkas som att det är den patriarkala kulturen. Detta menar avtalet har lett till att de pacifistiska värdena i

¹¹⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 144 (4).

¹¹⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 187 (5).

¹¹⁷ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R, s. 8-10.

samhället har försämrats och utgör en faktor för ogynnsamma möjligheter i den sociala inkluderingen, liksom att det försvårat för jämlika möjligheter mellan män och kvinnor och försämrat demokratin.¹¹⁸ Detta tydliggör att konflikten har påverkat och försvårat för kvinnors möjligheter att utveckla de demokratiska kapaciteterna samt att de historiska konsekvenserna av det strukturella våldet har en betydelse för demokratin.

Avtalet adresserar att konflikten har lett till ett systematiskt våld mot kvinnor, vilket inräknar tvångsförflyttning, trafficking och sexuell exploatering.¹¹⁹ Det adresseras även att kvinnor har påverkats på andra strukturella vis genom att avtalet uttrycker att konflikten har påverkat de ekonomiska, sociala, kulturella och miljömässiga rättigheterna liksom att den påverkat olika grupper, inräknat kvinnor, på ett differentierat vis.¹²⁰ Det är viktigt att avtalet riktar uppmärksamhet mot dessa rättigheter, och inte endast fokuserar på de civila och politiska rättigheterna, eftersom forskning visar att det är dessa rättigheter som främst adresserar de strukturella kränkningarna kvinnor utsatts för.¹²¹ Mycket uppmärksamhet riktas till att kvinnor är de som påverkats mest av konflikten och avtalet erkänner det speciella lidandet hos kvinnor.¹²² Det uttrycks att konflikten haft en särskilt hård påverkan mot kvinnor, speciellt avseende det sexuella våldet.¹²³

Avtalet urskiljer att det finns en korrelation mellan konsumeringen av illegala droger och våldet mot kvinnan, våldet inom familjen och det sexuella våldet.¹²⁴ Det konfliktrelaterade problemet med illegala droger, och den kriminella organiseringen, påverkar därmed kvinnans individuella säkerhet. Det är väsentligt att framlägga dessa samband för att skydda kvinnan. Det saknas dock en korrelation mellan det könsbaserade våldet och de tvångsförflyttade kvinnorna vilket är ett misslyckade

¹¹⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 99 (6).

¹¹⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 98 (7).

¹²⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 134 (8).

¹²¹ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R, s. 15.

¹²² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 47 & 144 (9).

¹²³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 193 (10).

¹²⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 117 (11).

eftersom rapporter visar att denna grupp befinner sig i en särskild risk.¹²⁵ Utifrån den kunskapen är det en stor brist att detta inte framförs i avtalet. Sammanfattningsvis lägger avtalet ett stort fokus på kvinnans erfarenhet genom det sexuella, könsbaserade våldet och tvångsflyttningar.

6.1.2 Kvinnor som grupp

Avtalet tar in att kvinnor genomgår olika faser i livet vilket påverkar deras behov och intressen. Detta syns i att det används begrepp, som "kvinnan under hela sin livscykel"¹²⁶. Det uttrycks att det territoriella- differentiella- och genusfokus som avtalet antagit, betyder att erkänna omständigheterna och de ekonomiska förutsättningarna för kvinnan, under hela deras liv. Detta syftar till att ge en mindre generaliserande bild av kvinnors situation eftersom ålder spelar roll. Det läggs dock relativt lite uppmärksamhet vid att kvinnors etnicitet och klass har betydelse, istället fokuserar avtalet på att uttrycka att konflikten påverkat kvinnan på ett "differentiellt vis"¹²⁷. Detta kan vara ett sätt att undvika den homogeniserande verkan som kategoriseringen av kvinnan innebär. Att uttrycka kvinnan på det sättet kan verka för att inkludera de olika skikten som ryms under begreppet kvinna, att de bär på en mängd olika erfarenheter. Under det differentiella perspektivet görs det rum för att det finns skillnader i kvinnors liv, vilket kvinnans etnicitet, klass och geografiska plats kan påverka, utan att det blir nödvändigt att skriva ut det i varje mening som kvinnan är inräknad. Detta görs på fler ställen genom att avtalet uttrycker att hela avtalet avser tillämpa "ett differentiellt fokus som tar in kvinnors specifika situation"¹²⁸.

Avtalet uttrycker att det krävs ett särskilt fokus mot rättigheterna för offren för det sexuella våldet och en "differentiell behandling"¹²⁹ som erkänner orsakerna och

¹²⁵ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014, s.18.

¹²⁶ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 11 (12).

¹²⁷ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s.131 (13).

¹²⁸ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 31 (14).

¹²⁹ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s.128&193 (15).

effekterna som konflikten haft gentemot kvinnor. Att uttrycka kvinnors situation och åtgärder mot det sexuella våldet på så vis kan ge ett bredare angreppssätt. Genom att tydliggöra att det är viktigt att angripa det sexuella våldet med ‘differentiella medel’¹³⁰ erkänns de multipla formerna av övergrepp och erfarenheterna som kvinnan bär på, och för att åtgärda det krävs det likaså multipla medel. Det läggs även mycket fokus på att de agrara kvinnorna har en specifik situation, på så vis frångår avtalet att homogenisera kvinnors erfarenhet.

6.1.3 Hur kvinnor framställs

Kvinnor och utsatta grupper framställs som det främsta offren för konflikten, i behov av särskilt skydd, eftersom konflikten haft en viktimerande effekt gentemot dem.¹³¹ Kvinnor beskrivs som att de har specifika behov och specifika svårigheter, som i valsystemet, tillgången till rättslig prövning och i realiserande av sin äganderätt.¹³² Kvinnors räknas in som en grupp som är särskilt utsatt, tillsammans med barn, ursprungsfolk, etniska grupper, tvångsförflyttade, afrocolombianer, äldre, tvångsförflyttade, fattiga, funktionshindrade och HBTQI populationen.¹³³ Avseende de kvinnliga kombattanterna erkänns inte deras specifika situation överhuvudtaget. Det kan tolkas som att de är inräknade under den allmänna kategorin av kvinnor. Men de kvinnliga kombattanterna har ofta en annorlunda och mer ‘aktiv’ erfarenhet av konflikten vilket inte specificeras: det görs ingen skillnad mellan de civila kvinnorna och de kvinnliga kombattanternas erfarenheter. Istället ger avtalet en mer generaliserande beskrivning genom att uttrycka konflikten haft en ‘differentiell påverkan’¹³⁴.

Kvinnor är offer, har behov, specifika svårigheter och omständigheter som

¹³⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 113 (16).

¹³¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 132 (17).

¹³² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s.53 &18 (18).

¹³³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 144 (19).

¹³⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 133 (17).

kräver en differentiell behandling. Detta stödjer Mohantys och Spivaks kritik att det i utvecklingsinsatser tenderar att uttrycka kvinnors behov men inte önskingar och en fri vilja.¹³⁵ Spivak menar att utvecklingsinsatser ofta felar i att forma subalternerna till ett odelat subjekt där deras önskan och intressen sammanfaller.¹³⁶ Avtalet är tydligt med att forma en skiftande bild av kvinnors situation men fokuserar främst på behov och intressen. Det läggs mycket fokus på det sexuella våldet men den strukturella diskrimineringen lyfts också fram, som att konflikten även påverkat de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna för kvinnor. Att det sexuella våldet får en stor uppmärksamhet är positivt, eftersom detta tenderar att få lite fokus i fredsavtal, men stärker samtidigt offerbilden av kvinnan.

6.1.4 Slutsats

Kvinnans roll under konflikten ses som passiv, ett offer för våldet och inte som en aktiv aktör i den. Susanne Buckley-Zistel och Magdalena Zolkos framhåller att genom att lägga ett stort fokus vid det sexuella våldet reduceras kvinnans erfarenheter till offer för ett specifikt brott, vilket fixerar hennes sociala position och politiska identitet i det nya postkonfliktsamhället som sårbara, i behov av skydd.¹³⁷ Detta har en passiviserande effekt gentemot kvinnorna eftersom de inte ses som aktiva i själva konflikten utan endast som de främsta offren. Offerpositionen som kvinnan hamnar i påverkar senare deras möjligheter att utveckla sina kapaciteter. Detta gör att denna del även har betydelse för Nussbaums kapacitetsteori. I tillägg gör fokuset mot det sexuella våldet att kvinnors upplevelser förenklas. Det gör att många av deras andra erfarenhet undångöms, såsom andra former av strukturellt våld, liksom att upplevelserna för de kvinnliga kombattanerna. Det klargörs dock att kombattanter också är offer för konflikten och att upprättelse även måste rikta sig till dem.¹³⁸ Det sexuella våldet riktar sig självfallet även mot de kvinnliga kombattanerna, men jag menar är att många övriga erfarenheter som kvinnan bär på inte lyfts fram på ett lika starkt vis samtidigt

¹³⁵ Mohanty, C. T. (2003), s. 30-31. & Spivak, G. C. (1988), s. 276.

¹³⁶ Spivak, G. C. (1988), s. 276.

¹³⁷ Buckley-Zistel, S. Zolkos, M. (2011) i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R., s. 10.

¹³⁸ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 185 (20).

som den passiva offerbilden befästs. Offerbilden av kvinnan gör att hennes handlande inte tas på lika stort allvar vilket har betydelse för hur kvinnan senare uppfattas i fredsprocessen.

6.2 Kapaciteter

Det två följande avsnittet ämnar analysera om och hur de åtgärder som avtalet anger för att förbättra kvinnans situation kan verka för att möjliggöra för hennes kapaciteter. Denna del riktar sig främst mot att besvara följande frågor:

1. Om och hur kan insatserna som avtalet avser stärka kvinnors kapaciteter och aktörskap?
2. Uttrycker avtalet att kvinnor är aktiva eller passiva i fredsprocessen?

Analysen har växelvis utgått från Nussbaums kapacitetsteori och utifrån egna tolkningar av hur kapaciteterna syns i avtalet.¹³⁹ Därigenom formades följande kategorier;

1. Rätten till liv	2. Hälsa	3. Samhörighet	4. Känslor och emotionell utveckling
--------------------	----------	----------------	--------------------------------------

Den enda av Nussbaums kapaciteter som inte räknas in är kapaciteten att leka eftersom det inte gick att urskilja i avtalet.

¹³⁹ Nussbaum, M. C. 2002) s. 106-109

6.2.1 Rätten till liv

“This man will kill me and nothing will happen.”¹⁴⁰
– Dolores G. (pseudonym), Cartagena, April 24, 2012.

Denna kategori har formats utifrån Nussbaums första och tredje kapacitet. Kapaciteten att kunna leva ett normallångt liv och inte dö i förtid samt den kroppsliga integriteten. Den innebär att möjliggöra för att kvinnor ska kunna röra sig fritt från plats till plats, bestämma över sin kropp, gå säker för övergrepp, gå säker för sexuellt utnyttjade och familjevåld samt kunna välja om de vill ha barn eller ej.

I avtalet framläggs det att staten ska stärka skyddandet av den sociala säkerheten med ett differentiellt fokus som erkänner den specifika situationen hos kvinnan.¹⁴¹ Det går därmed att urskilja att staten ses som skyldighetsbärare och ett erkännande att kvinnor utgör en specifik riskgrupp för våld och möter större hot mot sitt liv, frihet, integritet och säkerhet.¹⁴² Staten avser därför, med specifika medel, kunna garantera en lösning på det paramilitära fenomenet och att nedmontera den kriminaliteten som bär ansvar för systematiskt våld, speciellt mot kvinnor.¹⁴³ Det tydliggörs dock inte att våldet även har riktats mot kvinnan från statens säkerhetsarmé, vilket har uppdagats i rapporter från människorättsorganisationer.¹⁴⁴

Ett fokusområde är att stärka säkerheten för de som är aktiva i politiska rörelser, särskilt politiska kvinnorepresentanter¹⁴⁵, vilket visar en uppmärksamhet på att denna grupp löper en större risk att utsättas för våld. Det läggs även vikt vid att inkludera kvinnor i planeringen, utövningen och uppföljningen i arbetet med att förebygga

¹⁴⁰ Colombia: Obstacles to Care for Abused, Displaced Women. *Human Rights Watch*. 14 November 2012.

¹⁴¹ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 31 (14)

¹⁴² *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s.79 (21)

¹⁴³ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 80 (22)

¹⁴⁴ ‘Colombia: Women, Conflict-related Sexual Violence and the Peace Process.’ *ABColumbia*. November 2013. s. 1

¹⁴⁵ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s.40 (23)

genusbaserat våld.¹⁴⁶ De som är skyldiga för mord, massaker och systematiskt våld mot kvinnor ska bestraffas.¹⁴⁷

Rörande kapaciteten att kunna bestämma över om man vill ha barn eller inte vill avtalet rikta specifika insatser för att främja ett system som skyddar mot graviditet med ett speciellt fokus för kvinnor som arbetar på landsbygden¹⁴⁸. Det tydliggörs alltså att denna grupp har svårare att få tillgång till reproduktiva hälsoinsatser, därför riktas specifika insatser mot dem. Avtalet menar att insatserna som upprättas ska bidra till ‘en kultur av deltagande, jämlikhet och icke-diskriminering, med respekt för kvinnan och ett liv fritt från våld’¹⁴⁹. Avtalet ämnar även skapa en frivillig återgång för de tvångsförflyttade kvinnorna, vilket gör de möjligt för dem att röra sig friare.¹⁵⁰

Avseende denna förmåga avser avtalet implementera åtgärder för att förhindra att kvinnor utsätts för våld, bland annat genom att straffa de som är skyldiga att hämma denna kapacitet. Avtalet riktar därmed specifika medel för att kvinnorna ska kunna realisera kapaciteten, att leva ett normallångt liv och den kroppsliga integriteten.

6.2.2 Hälsa

Denna kategori formades utifrån Nussbaums andra kapacitet. Den kroppsliga hälsan innebär att göra det möjligt för kvinnor att vara vid god hälsa, inkluderat reproduktiv hälsa. För att realisera kapaciteten måste det finnas en tillgång till mat, sjukvård och bostad.

Det uppmärksammas att de agrara kvinnorna har en viktig produktiv uppgift i realiserandet av rätten till mat.¹⁵¹ Arbetsmöjligheter för ensamstående kvinnor ska

¹⁴⁶ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s.106 (24)

¹⁴⁷ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 83 (25)

¹⁴⁸ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 33 (26)

¹⁴⁹ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 46 (27)

¹⁵⁰ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 17 (28)

¹⁵¹ *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s.33&113 (29)

främjas för att öka matsäkerheten. Detta är ett främjande av den traditionella produktiva arbetsroll som kvinnor historiskt haft. Avtalet avser försäkra att hela den agrara och urbana populationen har tillgång till mat, speciellt till barn och havande kvinnor.¹⁵² Avseende tillgången till sjukvård uttrycker avtalet att kunskapen måste ökas om behoven som kvinnor har i enlighet med sin livscykel, inkluderat medel för sexuell, reproduktiv och psykosocial hälsa.¹⁵³ Sjukvården ska observera de specifika behoven och riskerna för "kvinnors feminina tillstånd"¹⁵⁴, vilket kan tolkas som ett främjande av mödravården och kvinnosjukvården.

Rörande tillgången till bostad avser avtalet att skapa en frivillig återgång för tvångsförflyttade män och kvinnor.¹⁵⁵ Det riktas också insatser för att öka kvinnors möjlighet till ägandet av jord vilket möjliggör för deras tillgång till bostad.¹⁵⁶ För att övervinna fattigdom och hunger riktas åtgärder för att öka intäkterna för familjen genom att tillgodose deras rätt till social välfärd.¹⁵⁷ Omfattningen av de illegala drogerna i regionen behövs reduceras genom aktiva åtgärder för minska den hälsoskada som bruket har. Det tydliggörs att de krävs att insatserna som har kunskap om relationen mellan illegala droger och våldet inom familjen liksom att det krävs ett fokus för att reducera den negativa inverkan droger har för brukande kvinnor, vilket betyder att minska spridningen av AIDS och andra sjukdomar som bruket kan orsaka.¹⁵⁸

För att realisera denna förmåga riktas det alltså insatser för att kvinnorna ska kunna utveckla ett grundläggande gott hälsotillstånd. Detta kräver bostad, näring och tillgång till sjukvård. Nussbaum menar att även om staten realiserar denna kapacitet kan ändå individers val påverka kapaciteten, genom att till exempel bruka droger.¹⁵⁹

¹⁵² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s.11 (30)

¹⁵³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 26 (31).

¹⁵⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 258 (32).

¹⁵⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 17 (28).

¹⁵⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 10 (33).

¹⁵⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 23 (34).

¹⁵⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s.118 (35).

¹⁵⁹ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U.(2002), s.124.

Trots detta bär staten en skyldighet att minska den negativa påverkan det har för hälsan och förhindra dess utbredning, vilket avtalet vill realisera.

6.2.3 Samhörighet

“With buen vivir, the subject of wellbeing is not [about the] individual, but the individual in the social context of their community and in a unique environmental situation.”¹⁶⁰

.-Eduardo Gudynas

Denna del avser undersöka om avtalet kan realisera Nussbaums förmåga angående samhörigheten. Vilket innebär att:

A, kunna leva tillsammans med andra och förhålla sig till dem, vara lyhörd och visa omtanke mot andra, delta i olika former av social interaktion Detta innebär bland annat föreningsfrihet och politisk yttrandefrihet.

B, ha en social bas för självrespekt och slippa förödmjukelse, bli behandlad som en person vars värde är densamma som andras Detta innebär ett skydd mot diskriminering på grund av ras, kön, sexuell läggning, religion, etnicitet eller nationellt ursprung.

Nussbaums förmågor berör inte endast samhörigheten med andra människor, utan även i relation till djur, växter och natur.

Avtalet uttrycker att det ska “främjas en samhörighet och tolerans, speciellt till de mest utsatta i konflikten, som kvinnor”¹⁶¹. Det uppmärksammas att ett demokratiskt samhälle är ett samhälle där kvinnan deltar,¹⁶² därför är det viktigt att främja deras organisationer och sociala rörelser. För att stödja solidariska föreningar ämnar avtalet utfärda teknisk och finansiellt stöd till det agrara samhället så att de ska kunna skapa kooperativ och solidariska organisationer, speciellt till kvinnoorganisationer och de

¹⁶⁰ Oliver Balch. “Buen vivir: the social philosophy inspiring movements in South America.”. *The Guardian*. 4 Februari 2012.

¹⁶¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 47 (9).

¹⁶² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s.42 (36),

som producerar matvaror.¹⁶³

Avtalet erkänner att, eftersom kvinnor möter större sociala och institutionella hinder i det politiska deltagandet, vilket är resultatet av djup diskriminering och ojämlikheter liksom ett strukturellt resultat av exkludering och underordning, genererar det en större utmaning att tillfredsställa deras rätt till politiskt deltagande.¹⁶⁴ För att transformera dessa historiska strukturer måste passande medel utvecklas som garanterar kvinnors deltagande i den politiska och sociala representationen. Det påpekas vid flera tillfällen att det måste främjas jämlika möjligheter mellan män och kvinnor i den politiska inkluderingen.¹⁶⁵ Det erkänns, bland annat, att kvinnor möter hinder på grund av deras vårdgivande och reproduktiva roll, vilket måste övervinnas.¹⁶⁶

Avtalet uttrycker att det krävs att det skapas nya utrymmen för organisering, som inkluderar kvinnor.¹⁶⁷ Legal och tekniskt stödandet ska riktas mot organisationer som historiskt exkluderats, som kvinno- och ungdomsorganisationer.¹⁶⁸ Det ska riktas medel för att främja jämlikhet, aktivt deltagande för kvinnor och dess organisationer eftersom avtalet uppmärksammar deras viktiga roll i upprätthållandet av freden.¹⁶⁹ Vi kan här se att det många gånger måste motiveras varför kvinnors politiska deltagande ska stärkas, att de har en betydelse för en hållbar fred och stärkandet av demokratin. Detta aktualiserar Nussbaums kritik att kvinnorna inte ses som mål i sig utan ofta som medel för att fylla andra syften.¹⁷⁰ Kvinnors kapacitet till samhörighet ska inte stärkas för att fylla deras egna ändamål utan statens och FARC:s syfte att stärka freden och demokratin. Trots detta kan det fastställas att avtalet lägger kraftig uppmärksamhet mot att stödja kvinnors kapacitet till samhörighet.

¹⁶³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 28(37)

¹⁶⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 35 (38).

¹⁶⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 45-46 (39).

¹⁶⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 50 (40).

¹⁶⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 46 (41)

¹⁶⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 43 (42)

¹⁶⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 193 (43)

¹⁷⁰ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002), s. 20.

Vidare går det även att urskilja delar i avtalet som betonar samhörigheten med miljön och andra arter. Detta syns i att avtalet vid ett flertal tillfällen vill främja ‘en välmående population i enlighet med ‘el buen vivir’ - ’det goda livet’¹⁷¹. ‘El buen vivir’ är en social filosofi med rötter i ursprungsfolkens kosmvision i Latinamerika och bygger på att individen ska leva i harmoni med dess miljö.¹⁷² Människan ses som en del av en naturlig och social miljö vilket betyder att de måste leva med omsorg och i relation till djur, växter och natur. Det går därmed att urskilja att om avtalet realiseras kan kvinnors kapacitet att leva i relation till andra, både politiskt, socialt och miljömässigt främjas.

6.2.4 Känslor och emotionell utveckling

“All that has happened to me is difficult, but what’s worse is the
fear that remains with me.”
-Angela D., våldtäktsöverlevare¹⁷³

Denna kategori har främst formats utifrån Nussbaum känslomässiga kapaciteter. Dessa innebär att kunna använda sina sinnen, föreställa sig saker och ting, tänka och resonera, vilket bland annat odlas genom lämplig utbildning.¹⁷⁴ Att kunna använda sitt intellekt och ha njutbara upplevelser och undvika onödiga smärta. Kunna ha relationer till saker och individer utanför sig själv, kunna älska, sörja och slippa ha sin känslomässiga utveckling fördärvad av en övermäktig fruktan och oro, eller genom traumatiska upplevelser. Samt kapaciteten till ett praktiskt förnuft, att kunna utforma en föreställning om det goda och kritiskt reflektera över hur det egna livet ska levas.

För att kunna utöva sina emotionella kapaciteter måste det uppmuntras genom lämplig utbildning. Nussbaums och Spivak framlägger den viktiga rollen utbildning har för det praktiska förnuftet, utvecklandet av sina sinnen och de emotionella förmågorna. Spivak menar att det krävs en utbildning som främjar kritiskt förnuft, vilket ofta utbildningen

¹⁷¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 21&105 (44).

¹⁷² Oliver Balch. ‘‘Buen vivir: the social philosophy inspiring movements in South America.’’ *The Guardian*. 4 februari 2012.

¹⁷³ Rights Out of Reach: Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 november 2014.

¹⁷⁴ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002), s. 107-109.

i syd inte gör.¹⁷⁵ Avtalet framlägger att det ska främjas en strategisk pedagogik med principer som inte är etniskt-, rasistiskt- eller kvinnodiskriminerande.¹⁷⁶ Detta visar att avtalet framlägger den viktiga uppgiften som pedagogiken har för att upprätta goda värden och radera diskriminerande normer. Det är dock ingen garanti att utbildningen uppmuntrar till det kritiska tänkandet och det praktiska förnuftet.

Kvinnor i Colombia som har fått sina familjemedlemmar dödade, utsatts för sexuella övergrepp och våld, bär på enorma känslomässiga sår vilket gör att dessa kapaciteter inte realiserar. Den känslomässiga smärtan som offren känner går inte att ta bort, men det kan förbättras, bland annat genom att de bemöts på ett bra sätt och inte diskrimineras när de söker vård eller lämnar en anmälan.

I fredsavtalet framläggs att det ska inrättas planer och åtgärder för att främja "icke-stigmatisering" hos diskriminerande grupper, inräknat kvinnor.¹⁷⁷ Liksom ett främjande av icke-diskriminerande värden för den utsatta populationen, som kvinnor och HBTQI befolkningen.¹⁷⁸ Det framläggs att avtalet ska "rikta en speciell uppmärksamhet mot viktimeringen kvinnor lider av"¹⁷⁹. Avtalet ämnar således upprätta insatser för att lindra lidandet hos offren. Genom åtgärderna för att förbättra den psykosociala vården, med specifika insatser mot de som utsatts för sexuellt våld.¹⁸⁰ Insatserna uppmärksammar att de krävs kraftigare åtgärder mot den otillgängliga landsbygden där denna vård är svår att få.

Det avses att implementera program som är specialiserade mot den grova viktimeringen som konflikten haft gentemot kvinnor, barn, unga och HBTQI personer.¹⁸¹ Detta genom att myndigheter och institutioner ska öka kunskaperna kring hantering av information rörande våldet mot kvinnor och ha kapacitet att driva dessa

¹⁷⁵ Spivak G. C (2012) s. 87

¹⁷⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 182 (45).

¹⁷⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 47 (46).

¹⁷⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 54 (47)

¹⁷⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 133 (48)

¹⁸⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 181 (69)

¹⁸¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 85 (49)

domstolsfall.¹⁸² Det går därmed att urskilja att avtalet vill förebygga och förbättra den stigmatiserade upplevelsen som många kvinnor bär på genom att öka myndigheters och sjukvårdens kunskap om dessa fall, samt skapa en utbildning som främjar icke-diskriminerande värden. Avtalet riktar därmed insatser för att främja kvinnors möjlighet till en sundare emotionell utveckling.

6.2.4 Slutsats

Vi kan här konstatera att avtalet ämnar realisera åtgärder som kan möjliggöra för en miljö i vilka Nussbaums grundläggande kapaciteterna kan realiseras. Vidare kommer det att undersökas om avtalet ämnar göra kvinnan till en aktiv aktör i postkonfliktsamhället, vilket innebär att göra det möjligt för henne att kunna använda funktionen av kapaciteterna, delvis kombinerade kapaciteter.

¹⁸² *Acuerdo final para la terminación del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 234 (50)

6.3 Aktörskap

Detta avsnitt utformades utifrån tolkning av Nussbaums distinktion mellan de inre kapaciteterna och att kunna utöva dess funktioner, kombinerade kapaciteter.¹⁸³ För att realisera de inre kapaciteterna krävs det ett möjliggörande av en miljö i vilket kapaciteterna kan uppnås, vilket vi i föregående avsnitt konstaterade att insatserna avtalet avser till stor del gör. För att möjliggöra för dess funktioner krävs det även att yttre omständigheter inte hindrar kvinnan från att använda dem.

Jag har under denna kategori, utifrån tidigare forskning, tolkat in att för att möjliggöra för kvinnors initiativkraft och aktörskap i den colombianska kontexten krävs det en ökad ekonomisk egenmakt samt att de traditionella könsrollerna ifrågasätts. Spivak utvecklar likaså att för att stärka subalternas rättigheter måste vi öppna upp för deras aktörskap.¹⁸⁴ Aktörskap kommer ur ett aktivt handlande, för att realisera detta krävs det att kvinnan har kontroll över sin omgivning. Utifrån Nussbaums kapacitetsteori innebär det att:

A, Politik. Att politiskt kunna delta effektivt i politiska beslut som styr det egna livet, att ha rätt till politiskt deltagande, vilket innebär ett skydd av yttrandefriheten och föreningsfriheten.

B, Det materiella. Att kunna ha egendom, inte bara formell utan även reellt utnyttjade, att ha äganderätt på samma villkor som andra, liksom ha rätt att söka arbete på samma villkor som andra.

Utifrån detta kommer jag analysera om avtalet avser göra kvinnan till en aktiv aktör i postkonflikt samhället.

¹⁸³ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002), s. 114.

¹⁸⁴ Spivak, G. C. (2012) s. 40-44

6.3.3 Ekonomisk egenmakt

För att kvinnor ska bli självständiga aktörer krävs det att deras ekonomiska egenmakt ökas. Avtalet erkänner att kvinnor möter hinder i tillgången till bidrag och ekonomiska resurser vilket avtalet vill förändra.¹⁸⁵ För att främja kvinnors ekonomiska egenmakt ses föreningar som en väg. Avtalet ämnar stimulera en solidarisk och kooperativ ekonomi som främjar ekonomisk autonomi och organisatorisk kapacitet, speciellt för de agrara kvinnorna.¹⁸⁶ Ensamstående kvinnor prioriteras i tillgången till aktiva produktionsmedel, bidrag, offentlig och social välfärd. Detta kan göra att kvinnor till en början blir beroende av bidrag vilket fortsätter att placera dem i ett beroendeförhållande men kan vara en nödvändig förstahandslösning.

Avtalet erkänner den produktiva och reproduktiva rollen som kvinnor har, samt deras fundamentala uppgift i utvecklingen av den agrara ekonomin.¹⁸⁷ Därför ämnar avtalet inrätta åtgärder för att garantera kvinnors fortsatta produktion. Detta menar jag kan främja den traditionella synen på kvinnan, vilket även synliggjordes under kapaciteten "Hälsa" (där ett erkännande riktas till kvinnans produktiva roll). Det tydliggörs därmed att avtalet fortsätter att främja den traditionella synen av kvinnans arbete, relaterad till hemmet och jordbruket, liksom dess reproduktiva roll. Istället för att ifrågasätta detta så upphöjs istället denna roll i samhället.

I kontrast uttrycker avtalet samtidigt att det vill "främja kvinnors arbete i icke-traditionella områden"¹⁸⁸, samt ett "främjande av kvinnors professionella formalisering i icke-traditionella discipliner"¹⁸⁹. Detta kan stärka kvinnors valmöjligheter att avancera i icke-traditionella områden och är i kontrast till att den traditionella produktiva och reproduktiva rollen ska främjas, vilket visar på två motstridiga diskurser i avtalet. Att främja kvinnors arbete i icke-traditionella yrken ger

¹⁸⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 30 (53).

¹⁸⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 12, 27, 15 (55).

¹⁸⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 11 (56)

¹⁸⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 32 (57)

¹⁸⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 27 (58)

dock ingen garanti för att de normativa roll i hemmet inte fortsätter, vilket kan det innebära att kvinnor får dubbla bördor eller möts av motstånd från sin partner.

6.3.4 Ifrågasättande av könsmaktsordningen

Till en början har hela avtalet antagit ett territoriellt-, differentiell- och genusfokus. Att ha ett fokus på genus innebär att synliggöra den maktrelation som personers könsidentitet skapar. Att avtalet riktar en så stort fokus på genus och kvinnor menar jag är i sig ett ifrågasättande av könsmaktsordningen. Avtalet uttrycker att genusfokus ska bidra till att det främjas en reell och effektiv jämlikhet mellan män och kvinnor, vilket innebär att det ska riktas specifika förmåner till marginaliserade grupper, som kvinnor.¹⁹⁰ Avtalet riktar också ett "erkännande till att kvinnan som autonom medborgare, subjekt för rättigheter, oberoende av sin civila status och familjerelation, ska ha samma möjlighet som männen till ägandet av jorden, produktiva projekt, finansiella möjligheter, infrastruktur, teknisk service samt offentlig och social välfärd"¹⁹¹. Som autonom medborgare ses kvinnan som en självstyrande individ vilket gör att hon ska vara oberoende av sin privata kontext och ha samma rättigheter och möjligheter som mannen. Detta är att ifrågasätta den patriarkala könsmaktsordningen där mannen är överhuvud. I kontrast till detta så tydliggörs det i inledningen att familjen är den fundamentala kärnan i samhället, vilkas rättigheter ska ges utan någon diskriminering.¹⁹²

Nussbaum har kritiserat att kvinnors rättigheter ofta hamnar i skymundan för att de ses som en del av den kollektiva enheten, familjen.¹⁹³ Principen om varje individ som mål i sig syftar till att politiskt fokus bör riktas mot individen och alltså inte mot samhället eller familjen i sin helhet.¹⁹⁴ De två ovanstående ställningstagandena säger alltså emot varandra genom att kvinnan dels är en autonom medborgare (oberoende av

¹⁹⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 6 (52)

¹⁹¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 12 (51).

¹⁹² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 6 (52).

¹⁹³ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002), s. 295.

¹⁹⁴ Nussbaum, M. C., & Jakobsson, U. (2002). s. 82-83

sin familjerelationer) men samtidigt familjen är den fundamentala kärnan i samhället vilkas rättigheter ska främjas. I det patriarkala samhället är mannen överhuvud i familjen, vilket gör att om rättigheterna ska rikta sig mot familjen så försvårar det för kvinnans individuella frihet. Detta visar på en diskurs av motstridiga värderingar där det kollektivistiska tänkandet hänger kvar vilket påverkar realiserandet av kvinnors rättigheter.

6.3.1 Kontroll över omgivningen: A, Politik

Staten och FARC uttrycker att de ämnar förhindra all form av diskriminering och säkerställa kvinnan som politiskt subjekt i det offentliga livet.¹⁹⁵ För att realisera detta ska partier, rörelser och andra grupper främja det kvinnliga deltagandet.¹⁹⁶ Fredsavtalet använder till och med begreppet "aktör" i relation till kvinnor i meningen att det ska riktas insatser mot att utveckla kvinnoorganisationer för att de ska bli aktörer i utvecklandet av landsbygden.¹⁹⁷ För att stärka deltagandet av kvinnor uppger avtalet att det är nödvändigt att värdesätta deras sociala agendor och erkänna deras ingång som politiska subjekt i det offentliga livet, speciellt när de främjar och försvarar deras rättigheter.¹⁹⁸ Samtidigt framhålls det att staten och FARC erkänner den viktiga uppgiften kvinnan har i att förebygga och lösa konflikten samt upprätthålla fred, därför är det nödvändigt att stärka deras deltagande och ledarskap.¹⁹⁹ Vi kan här synliggöra att kvinnan ses som en aktiv aktör i fredsprocessen men återigen måste det motiveras varför kvinnors deltagande ska stärkas, vilket gör att kvinnan inte uttrycks som ett mål i sig, som Nussbaum upprepade gånger kritiserat utvecklingsinsatserna för.²⁰⁰ Detta ställer sig likaså i motsats till avtalets uttryck om kvinnan som autonom, självstyrande

¹⁹⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 55 (60).

¹⁹⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 37-38 (61)

¹⁹⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 21 (62).

¹⁹⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 36 (63)

¹⁹⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera*, s. 55 (60).

²⁰⁰ Nussbaum, M. C. (2002), s. 24.

medborgare, vilket visar på motstridiga diskurser. De insatser som avtalet avser för att stärka kvinnans politiska kontroll ger heller ingen garanti för att kvinnan ska kunna fatta beslut inom familjen.

6.3.2 Kontroll över omgivningen; B, Det materiella

Fokusområdet angående stärkandet av kvinnors äganderätt syns i att avtalet vill realisera rätten till egendom, genom jämlika möjligheter till rättslig prövning angående tvister rörande land, liksom ett främjande av kvinnors deltagande i de olika sektorerna för att lösa konflikten över jorden.²⁰¹ Avtalet vill främja en progressiv tillgång till den agrara egendomen för den agrara kvinnan.²⁰² En agrar kvinna definieras en kvinna som, oberoende av var hon bor, har en produktiv aktivitet direkt relaterad till landsbygden, som inte är betald av staten. Det ska upprättas en speciell kredit som riktar sig mot endast för att köpa tillbaka jord till kvinnor.²⁰³ Planerna som avtalet inrättar måste övervinna hindren som de agrara kvinnorna möter i formaliseringen av egendom.²⁰⁴ Flera gånger nämns det att hindren måste övervinnas som kvinnor möter på detta område. Dessa hinder specificeras dock inte till vad, vilket gör att det heller inte riktas specifika insatser för att ta sig förbi dem, förutom jämlika lagar.

Avtalet framhåller att tillgången till jord är ett nödvändigt, men inte tillräckligt villkor för att utveckla av landsbygden. Därför behövs det även implementeras nationella planer för att uppnå välfärd. Detta specificeras som utbildning, hälsa, infrastruktur, teknisk assistans och mat för den agrara populationen, inkluderat kvinnor.²⁰⁵ Detta innebär att det tydliggörs att krävs mer än ett raserande av de legala barriärerna för att kvinnor ska kunna uppnå jämlikhet. Utbildning nämns som en väg för detta vilket går att härledas till Nussbaums och Spivaks teorier om utbildnings

²⁰¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 18 (65).

²⁰² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s. 10 (64).

²⁰³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s.15 (66).

²⁰⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*, s.16 (67).

²⁰⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* . s.10 (68)

viktiga roll för det praktiska förnuftet, kritiska tänkandet och den emotionella utvecklingen.²⁰⁶ Vi kan därmed konstatera att avtalet ämnar skapa förutsättningar för att ge kvinnor en ökad kontroll över de materiella resurserna genom att stärka deras äganderätt. Det är dock ingen garanti över att de kan ha faktisk kontroll över dem, eftersom det i den patriarkala strukturen ändå är mannen som är överhuvud i familjen.

6.3.5 Slutsats

Sammanfattningsvis kan vi se att avtalet riktar flera insatser för att möjliggöra en miljö i vilken hennes inre kapaciteter kan realiseras. Avseende förverkligandet av de yttre omständigheterna för att kunna utöva dess funktioner urskiljs det att avtalet avser rikta flera insatser för att möjliggöra detta, men det gick även att se brister och motstridiga diskurser. Avtalet ser kvinnan som en aktiv aktör i upprätthållandet av freden och demokratin. Hon har alltså en aktiv roll i fredsprocessen men en passiv roll i konflikten. Hon uttrycks som en autonom medborgare, men trots det är familjen är den fundamentala kärnan i samhället. Kvinnors politiska deltagande ska främjas, liksom kvinnans arbetsmöjligheter och äganderätt men det syntes även ett främjande av det traditionella arbetet för kvinnan. Detta kommer att diskuteras mer i följande avsnitt.

²⁰⁶ Nussbaum, M. C.(2002) s. 106-109 och Spivak G. C (2012), s. 87.

7. Sammanfattande diskussion

Syftet med uppsatsen var att undersöka hur fredsavtalet 2016 i Colombia framställer kvinnors erfarenheter av konflikten samt om, och hur, de åtgärder som anges kan verka för att förbättra kvinnors kapaciteter och möjliggöra för hennes aktörskap. Genom analysen uppdagades dolda inslag och mönster i avtalet som synliggör avtalets uttryck för kvinnors situation i Colombia. Det tydliggjordes skilda diskurser, kvinnan sågs som passiv i konflikten och aktiv i fredsprocessen. De centrala kapaciteterna avsågs realiseras men problem kvarstår angående möjliggörandet för dess funktioner och aktörskap. Undersökningen visar att om avtalet genomförs så kan många insatser göra att det skapas en miljö i vilket kvinnor kan uppnå de flesta av Nussbaums centrala kapaciteter, vilket gör avtalet till ett banbrytande progressivt avtal för kvinnors rättigheter. Avtalet visar därmed på en positiv utveckling i fredsdiskursen genom att lyfta fram kvinnors situation på ett allomfattande vis.

Det är viktigt att avtalet avser tydliggöra de strukturer som orsakat det sexuella- och könsbaserade våldet eftersom det är en nödvändighet för att skapa långsiktiga förändringar. Dock så fortsätter den passiva offerbilden av kvinnan att hänga kvar. Med över 40% av FARC-gerillan som kvinnor, liksom ett stort antal kvinnliga kombattanter i övriga arméer, är detta en felvinkling av konflikten. Det späder på den gamla föreställningen om att det är män som för krig och kvinnor som är offer. Kvinnor har inte bara fallit offer för konflikten utan har också aktivt deltagit i den, vilket betyder att avtalet framställer kvinnans erfarenhet av konflikten inkorrekt.

I analysen syntes det att traditionella värderingar fortsätter synas, genom ett erkännande av kvinnans produktiva och reproduktiva roll samt att familjen ses som den fundamentala kärnan i samhället. Trots den progressivitet som fredsavtalet visar på så syntes det alltså att traditionella föreställningar fortsätter att existera, vilket påverkar realiserandet av kvinnors rättigheter. Kvinnor fortsätter att inte ses som ett mål i sig utan realiserandet av deras rättigheter måste motiveras för att fylla andra syften, som att realisera rätten till mat, stärka demokratin och att skapa en hållbar fred.

Merteens hävdar att insatserna som avtalet upprättar för att öka jämställdheten kommer att möta gamla föreställningar och strukturell diskriminering i den sociala praktiken.²⁰⁷ Avtalet upprättar insatser för att göra kvinnor jämlika inför lagen liksom öka deras möjligheter på arbetsmarknaden och stärka deras äganderätt. Detta är dock ingen garanti för att de övriga patriarkala strukturerna fortsätter hindra kvinnorna.

Young framhäver att strukturella orättvisor är ett moraliskt fel eftersom det oftast är helt accepterade normativa handlingar som utövas och reproduceras av tusentals aktörer och institutioner i samhället. Markägare kan fortsätta att föredra att sälja till männen liksom att arbetsgivare kan föredra att välja män i arbetet. Detta är inget brott, men fortsätter att hindra kvinnorna från att ha samma valmöjligheter som männen. Trots fredsavtalet, kommer med all säkerhet den patriarkala normen att fortsätta reproduceras, ofta omedvetet av de flesta i samhället, eftersom det krävs bredare strukturella insatser för att förändra så djupgående strukturer. Den patriarkala normen fortsätter resultera i att kvinnor utsätts för våld och nedvärderingar. Det stärker hypoteserna som tidigare forskare framfört att det är svårt att via fredsavtal förändra de strukturella orättvisorna i samhället. Enligt Spivak så kan denna form av disciplinering, endast vara effektiva kortsiktigt vapen men leder inte till några större förändringar.²⁰⁸ Eftersom subalternerna fortsätter att bli representerade, här genom en genussubkommission, fortsätter den epistemiska diskontinuiteten.

Normer i samhället är svåra att förändra, kvar återstår att se hur implementeringen av avtalet kommer att se ut. Avtalet medför i sig en kritik av de patriarkala strukturer som hindrar kvinnan från att realisera sina rättigheter. Detta är början på en långsam förändring men samtidigt har en stark opinion mot avtalet rest sig på lokal nivå vilket visar hur svårt det är att förändra djupgående strukturella orättvisor i samhället.²⁰⁹ Det visar en oförmåga som utvecklingsinsatser och fredsavtal har i att förändra de strukturella orättvisorna. Istället kan fredsavtal endast innebära en slags "quick fix" mot de mest uppenbara hindren i realiserandet av kvinnors rättigheter.

Fredsavtalet ger alltså ingen garanti för att det inte fortsätter vara mannen som har den främsta kontrollen över landägandet och i samhället, vilket gör att kvinnor

²⁰⁷ Meertens, D.(2016) s. 92

²⁰⁸ Spivak, G. C. (2012) s. 40-44

²⁰⁹ Roxanne Krystalli and Kimberly Theidon. 'Here's how attention to gender affected Colombia's peace process.' *The Washington Post*. 9 Oktober 2016

troligen kommer fortsätta att vara - "ägarinnor av land, endast genom en man". Strukturella orättvisor, liksom den epistemiska diskontinuiteten kvarstår, och lidandet förblir om grunden som byggs på är instabil.

Vidare hade det varit intressant att fördjupa undersökningen av fredsavtalet ur det postkoloniala perspektivet. Moyou lyfter fram att många av de orättvisor som existerar i postkoloniala stater är resultatet av den koloniala maktstrukturen, vilket inte lyfts fram i övergångsprocesser och fredsavtal. Eftersom de våldsammaste regionerna i Colombia också är de som har mest naturresurser, är alltså den västerländska liberala marknaden en ytterligare orsak till för tvångsförflyttningar och våld.²¹⁰ Denna aspekt hade varit intressant att fördjupa sig i mer i kring samt rikta ett större fokus mot hur universella förståelser möter det postkoloniala ifrågasättandet i realiserandet av kvinnors rättigheter i fredsprocessen i Colombia.

²¹⁰ LeGrand C. (2003). s. 189

8. Referenser

Primärmaterial

”Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera” 24/11/2016 hämtad från:

http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Colombia%20Nuevo%20Acuerdo%20Final%2024%20Nov%202016_0.pdf

(2017-05-13)

Böcker och vetenskapliga artiklar

Buckley-Zistel, S. & Zolkos, M. (2011) 'Introduction: Gender in Transitional Justice' i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. (2011). *Gender in transitional justice*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2011

Bengtsson, Mariette. (2016) "Research article: How to plan and perform a qualitative study using content analysis." *Nursingplus Open* 2, 8-14

Deere, Carmen Diana, and Magdalena Leon. 2003. "The Gender Asset Gap: Land in Latin America." *World Development* 31, 925-947. *ScienceDirect*,

Gunnarsson, Lena (2011) A defence of the category 'women'. *Feminist Theory*. Thousand Oaks, USA, 1, 23, 2011.

Hynes, Michelle E., et al. (2016) "Exploring gender norms, agency and intimate partner violence among displaced Colombian women: A qualitative assessment." *Global public health* 11.1-2 (2016): 17-33

LeGrand, C. (2003) "The Colombian Crisis in Historical Perspective." *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies / Revue Canadienne Des Études Latino-Américaines Et Caraïbes*, no. 55/56, 2003

Mahan, S. (2012). *Restoring justice in Colombia. [Elektronisk resurs] : Conciliation in equity*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2012

MacKenzie, M. (2016). "Gender and Post-Conflict Security." I S Sharoni, J Welland, L Steiner, J Pedersen (Eds.), *Handbook on Gender and War*, (pp. 483-503). Cheltenham: Edward Elgar Publishing

Meertens D. (2010) Forced displacement and women's security in Colombia. *Disasters* [serial online]. April 2, 2010;34:S147-S164.

Meertens, D. (2016). Justicia de género y tierras en Colombia: Desafíos para la era del 'pos-acuerdo'. *European Review Of Latin American And Caribbean Studies, Vol 0, Iss 102, Pp 89-100 (2016)*, (102), 89. doi:10.18352/erlacs.10166

Merry, S. E. (2009). *Gender violence : a cultural perspective*. Malden, MA ; Oxford : Wiley-Blackwell, 2009

Mohanty, C. T. (2003). *Feminism without borders. [Elektronisk resurs] : decolonizing theory, practicing solidarity*. Durham : Duke Univ. Press, 2003.

Moyo, K.(2015) Mimicry, Transitional Justice and the Land Question in Racially Divided Former Settler Colonies. *International Journal Transit Justice* 2015; 9 (1): 70-89. doi: 10.1093/ijtj/iju026

Nussbaum, M. C. (2002). *Kvinnors liv och social rättvisa : ett försvar för universella värden*. Göteborg : Daidalos, 2002

Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities : the human development approach*. Cambridge, Mass. : Belknap Press of Harvard University Press, 2011.

O' Rourke, C. 'Transitioning to What? Transitional Justice and Gendered Citizenship in Chile and Colombia'

i Buckley-Zistel, S., & Stanley, R. (2011). *Gender in transitional justice*. Basingstoke, Palgrave Macmillan

Rubio-Marín, R. (2009). *The gender of reparations : unsettling sexual hierarchies while redressing human rights violations*. New York : Cambridge University Press, 2009

Svanström, J. (2017) *Genus och freden i Colombia; en innehållsanalys om implementeringen av internationella genus normer och kvinnors rättigheter i Colombias fredsavtal*. Opublicerad tredje terminsuppsats. Lunds universitet

Schreier, M. (2014) *Qualitative Content Analysis i*

Flick, U. (2014). *The SAGE handbook of qualitative data analysis. [Elektronisk resurs]*. Los Angeles : SAGE, 2014

Sjoberg, L. (2014). *Gender, war, and conflict*. Cambridge : Polity, 2014.

Spivak, G. C. (2012). *Att rätta orätt*. Hägersten : Tankekraft, 2012

Spivak, G. C. (1988). 'Can the subaltern speak?'

i Spivak, G. C., & Morris, R. C. (2010). *Can the subaltern speak? : reflections on the history of an idea*. New York : Columbia University Press.

Urban Walker, M. (2009) *Gender and Violence in Focus: A background for gender justice in Reparations*

i Rubio-Marín, R. (2009). *The gender of reparations : unsettling sexual hierarchies while redressing human rights violations*. New York : Cambridge University Press, 2009

Young, I. M. (2011). *Responsibility for justice*. New York ; Oxford : Oxford University Press, 2011

Övriga källor

Balch, O. "Buen vivir: the social philosophy inspiring movements in South America." *The Guardian*. 4 Februari 2012.
Tillgänglig: <https://www.theguardian.com/sustainable-business/blog/buen-vivir-philosophy-south-america-eduardo-gudynas> (2017-05-13)

Colombia: Obstacles to Care for Abused, Displaced Women. *Human Rights Watch*. 14 November 2012. Tillgänglig: <https://www.hrw.org/news/2012/11/14/colombia-obstacles-care-abused-displaced-women> (2017-05-13)

'Colombia: Women, Conflict-related Sexual Violence and the Peace Process.' *ABColumbia*. November 2013 Tillgänglig:
<http://www.abcolombia.org.uk/subpage.asp?subid=532&mainid=23> (2017-05-13)

"Divide and Purchase": how land ownership is being concentrated in Colombia" *Oxfam*. 27 September 2013. Tillgänglig:
<https://www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2013-09-27/divide-and-purchase-how-land-ownership-being-concentrated> (2017-05-13)

Grönlund, E. "Colombia röstar nej till fred mellan regeringen och Farc". *SVT Nyheter*. 3/10/2016. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/colombia-rostar-nej-till-fred-mellan-regeringen-och-farc> (2017-05-25)

Halkjaer, E. "Trots fredsavtalet: Öppen jakt på människorättsförfvarare i Colombia". *AmnestyPress*. 11 april 2017. Tillgänglig:
<http://www.amnestypress.se/artiklar/reportage/26047/trots-fredsavtalet-oppen-jakt-pa-manniskorattsfors/> (2017-05-13)

"Innovations in the Colombian Peace process: A gender subcomission" *Consilation Resources*. Juni 2016. Tillgänglig: <http://www.c-r.org/news-and-views/comment/innovations-colombian-peace-process-gender-subcomission> (2017-05-16)

"Ny biståndsstrategi inför fredsavtalet i Colombia." *Regeringskansliet*. 15 September 2016. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/09/ny-bistandsstrategi-infor-fredsavtalet-i-colombia/> (2017-05-14)

O'Neill, J. 'Are Women the Key to Peace in Colombia?' *ForeignPolicy*. 20 April 2015. Tillgänglig: <http://foreignpolicy.com/2015/04/20/are-women-the-key-to-peace-in-colombia-farc-talks/> (2015-05-20)

Obstacles to Health, Justice, and Protection for Displaced Victims of Gender-Based Violence in Colombia. *Human Rights Watch*. 14 November 2014. *Rights Out of Reach*:

Tillgänglig: <https://www.hrw.org/report/2012/11/14/rights-out-reach/obstacles-health-justice-and-protection-displaced-victims-gender> (2017-05-13)

Roxanne Krystalli and Kimberly Theidon. 'Here's how attention to gender affected Colombia's peace process.' *The Washington Post*. 9 Oktober 2016

Tillgänglig: <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2016/10/09/heres-how-attention-to-gender-affected-colombias-peace-process/> (2017-05-13)

Sexual Violence in Colombia. *Oxfam*. 9 September 2015.

Tillgänglig: <https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/bp-sexual-violence-colombia.pdf> (2017-05-13)

Security Council resolution 1325. *Women, Peace and Security*. (31 October 2000) S/RES/1325. Hämtad från:

[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325\(2000\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325(2000)) (2017-05-13)

Sanchez-Garzoli, G. 'Debunking the myths about' gender ideology in Colombia'. *WOLA*. 25 oktober 2016. Tillgänglig: <https://www.wola.org/analysis/debunking-myths-gender-ideology-colombia/> (2015-05-14)

The Capability Approach. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 14 april 2011.

Tillgänglig: <https://plato.stanford.edu/entries/capability-approach/> (2017-05-14)

World Report 2015: Colombia. *Human Rights Watch*. Tillgänglig:

<https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/colombia#0f7bad> (2017-05-13)

9. Bilaga

1. Subrayando que el nuevo Acuerdo Final presta especial atención a los derechos fundamentales de las mujeres, de los grupos sociales vulnerables como son los pueblos indígenas, las niñas, niños y adolescentes, las comunidades afrodescendientes y otros grupos étnicamente diferenciados; de los derechos fundamentales de los campesinos y campesinas y de los derechos esenciales de las personas en condición de discapacidad y de los desplazados por razones del conflicto; de los derechos fundamentales de las personas adultas mayores y de la población LGBTI;

2. Reparando que, a juicio del Gobierno Nacional, las transformaciones que habrá de alcanzarse al implementar el presente Acuerdo deben contribuir a revertir los efectos del conflicto y a cambiar las condiciones que han facilitado la persistencia de la violencia en el territorio; y que a juicio de las FARC-EP dichas transformaciones deben contribuir a solucionar las causas históricas del conflicto, como la cuestión no resuelta de la propiedad sobre la tierra y particularmente su concentración, la exclusión del campesinado y el atraso de las comunidades rurales, que afecta especialmente a las mujeres, niñas y niños;

3. Que en el marco del presente Acuerdo para la Terminación del Conflicto, la Reforma Rural Integral, en adelante RRI, sienta las bases para la transformación estructural del campo, crea condiciones de bienestar para la población rural —hombres y mujeres— y de esa manera contribuye a la construcción de una paz estable y duradera.

+

Que la RRI concibe el territorio rural como un escenario socio-histórico con diversidad social y cultural, en el que las comunidades —hombres y mujeres— desempeñan un papel protagónico en la definición del mejoramiento de sus condiciones de vida y en la definición del desarrollo del país dentro de una visión de integración urbano-rural.

Med mera.

4. Así mismo, las consecuencias de tales violaciones son más graves cuando son cometidas contra mujeres o cuando se trata de víctimas pertenecientes a los grupos más vulnerables, sujetos de especial protección, que merecen una reparación y protección especial, entre ellas, los pueblos indígenas, las comunidades afrodescendientes y otros grupos étnicamente diferenciados, las comunidades religiosas, los campesinos, los más pobres, las personas en condición de discapacidad, las personas desplazadas y refugiadas, las niñas, niños y adolescentes, la población LGBTI y las personas de la tercera edad.

5. En segundo lugar, mediante el reconocimiento de lo ocurrido en el marco del conflicto y del esclarecimiento y rechazo de las graves violaciones a los derechos humanos y de las graves infracciones

al Derecho Internacional Humanitario, incluyendo aquellas que han sido históricamente menos visibles como las cometidas contra las mujeres y los niños, las niñas y adolescentes, así como el rechazo a la violencia contra colectivos, movimientos sociales y sindicales, y partidos políticos, en especial los de oposición que fueron severamente victimizados, para que sea un propósito compartido de la sociedad que esto nunca se vuelva a repetir.

6. Que todo lo anterior ha contribuido a menoscabar los valores y la convivencia pacífica y ha constituido un factor que desfavorece la posibilidad de avanzar en la inclusión social, la igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres y expandir la democracia.

7. Que estos fenómenos inciden de manera grave en formas específicas de violencia que afectan de manera especial a las mujeres, víctimas de la trata de personas, explotación sexual y violencia derivada del consumo de drogas ilícitas, entre otros, lo que exige la formación de mujeres en el diseño y seguimiento de acciones para combatir este tipo de violencias.

8. El impacto humano y social del conflicto en la sociedad, incluyendo el impacto sobre los derechos económicos, sociales, culturales y ambientales, y las formas diferenciadas en las que el conflicto afectó a las mujeres, a los niños, niñas, adolescentes, jóvenes y adultos mayores, a personas en razón de su religión, opiniones o creencias, a las personas en situación de discapacidad, a los pueblos indígenas, a las comunidades campesinas, a las poblaciones afrocolombianas, negras, palenqueras y raizales, al pueblo Rom, a la población LGBTI, a las personas desplazadas y exiliadas, a los defensores y las defensoras de derechos humanos, sindicalistas, periodistas, agricultores y agricultoras, ganaderos y ganaderas, comerciantes y empresarios y empresarias, entre otros.

9. Promover la reconciliación, la convivencia y la tolerancia, especialmente en las poblaciones más afectadas por el conflicto, teniendo en cuenta el impacto desproporcionado del conflicto sobre las mujeres.

+

El funcionamiento del componente de justicia dará énfasis a las necesidades de las víctimas mujeres, niñas y niños, quienes sufren de una manera desproporcionada y diferenciada los efectos de las graves infracciones y violaciones cometidas con ocasión del conflicto. Las reparaciones deben responder al llamado de las Naciones Unidas que todo acuerdo de paz debe adoptar un enfoque de género, reconociendo las medidas de reparación y restauración, el sufrimiento especial de las mujeres, y la importancia de su participación activa y equitativa en el componente de justicia del SIVJRNR.

10

Para garantizar una igualdad efectiva se requiere adelantar medidas afirmativas que respondan a los impactos desproporcionados que ha tenido el conflicto armado en las mujeres, en particular la violencia sexual. Respecto de los derechos de las víctimas su protección comprende el tratamiento diferenciado que reconozca las causas y los efectos desproporcionados que ha tenido el conflicto armado especialmente sobre las mujeres.

11.

Este enfoque deberá tener en cuenta la relación entre el consumo de las drogas ilícitas y la violencia contra la mujer, especialmente con la violencia intrafamiliar y la violencia sexual. Se preverán medidas para mujeres, niñas, jóvenes y adolescentes.

12.

Que los planes y programas acordados como parte de la RRI deben tener un enfoque territorial, diferencial y de género que implica reconocer y tener en cuenta las necesidades, características y particularidades económicas, culturales y sociales de los territorios, de las mujeres en todo su ciclo vital, de las comunidades rurales y de grupos en condiciones de vulnerabilidad, garantizando la sostenibilidad socio-ambiental.

13.

Será transversal al desarrollo de la Comisión un adecuado enfoque que permita evidenciar las formas diferenciales en las que el conflicto afectó a las mujeres

+

Será transversal al desarrollo de la Comisión un adecuado enfoque que permita evidenciar las formas diferenciales en las que el conflicto afectó a las mujeres, a los niños, niñas, adolescentes, jóvenes y adultos mayores, a las personas en situación de discapacidad, a los pueblos indígenas, a las comunidades campesinas, a personas en razón de su religión, de sus opiniones o creencias, a las poblaciones afrocolombianas, negras, palenqueras y raizales, al pueblo Rom, a la población LGBTI, a las personas desplazadas y exiliadas, a los defensores y las defensoras de derechos humanos, sindicalistas, periodistas, agricultores y agricultoras, ganaderos y ganaderas, comerciantes..

+

En el desarrollo de su mandato y de sus funciones, la Comisión tendrá en cuenta las distintas experiencias, impacto diferencial y condiciones particulares de las personas, poblaciones o sectores en condiciones de discriminación, vulnerabilidad o especialmente afectados por el conflicto. Habrá especial atención a la victimización sufrida por las mujeres.

14

el Gobierno Nacional fortalecerá al máximo el sistema de protección y seguridad social de la población rural, con un enfoque diferencial y teniendo en cuenta la situación particular de las mujeres.

15

Para garantizar una igualdad efectiva se requiere adelantar medidas afirmativas que respondan a los impactos desproporcionados que ha tenido el conflicto armado en las mujeres, en particular la violencia sexual. Respecto de los derechos de las víctimas su protección comprende el tratamiento diferenciado que reconozca las causas y los efectos desproporcionados que ha tenido el conflicto armado especialmente sobre las mujeres.

+

Enfoque territorial, diferencial y de género, mediante el tratamiento diferenciado de territorios y poblaciones, en especial de las víctimas mujeres, de los niños y las niñas, y de las poblaciones y los colectivos más humildes y más vulnerables, y por tanto más afectadas por el conflicto.

16

Generación de opciones laborales: se crearán mecanismos de información para facilitar el acceso a las oportunidades laborales que surjan en el marco de la implementación de la RRI y en particular de los planes integrales de sustitución y desarrollo alternativo, que le permita a la comunidad que habita los territorios afectados por cultivos de uso ilícito identificar y acceder a la oferta laboral disponible, teniendo en cuenta medidas diferenciales para las mujeres rurales.

17.

En el desarrollo de su mandato y de sus funciones, la Comisión tendrá en cuenta las distintas experiencias, impacto diferencial y condiciones particulares de las personas, poblaciones o sectores en condiciones de discriminación, vulnerabilidad o especialmente afectados por el conflicto. Habrá especial atención a la victimización sufrida por las mujeres.

18

La Misión, en un plazo de hasta 4 meses, presentará sus recomendaciones con base, entre otros, en las buenas prácticas nacionales e internacionales, en los insumos que reciba de los partidos y movimientos políticos y de las autoridades electorales y teniendo en cuenta las dificultades específicas de las mujeres en relación con el sistema electoral.

+

Además, pondrá en marcha con igual propósito, una nueva jurisdicción agraria que tenga una adecuada cobertura y capacidad en el territorio, con énfasis en las zonas priorizadas, y con mecanismos que garanticen un acceso a la justicia que sea ágil y oportuno para la población rural en situación de pobreza, con asesoría legal y formación especial para las mujeres sobre sus derechos y el acceso a la justicia y con medidas específicas para superar las barreras que dificultan el reconocimiento y protección de los derechos de las mujeres sobre la tierra. Se promoverá la participación de las mujeres y sus organizaciones en los diferentes espacios que se creen para la conciliación y resolución de conflictos sobre uso y tenencia de la tierra.

19..

Así mismo, las consecuencias de tales violaciones son más graves cuando son cometidas contra mujeres o cuando se trata de víctimas pertenecientes a los grupos más vulnerables, sujetos de especial protección, que merecen una reparación y protección especial, entre ellas, los pueblos indígenas, las comunidades afrodescendientes y otros grupos étnicamente diferenciados, las comunidades religiosas, los campesinos, los más pobres, las personas en condición de discapacidad, las personas desplazadas y refugiadas, las niñas, niños y adolescentes, la población LGBTI y las personas de la tercera edad.

20

Reconocer a las víctimas directas e indirectas de graves violaciones a los derechos humanos o infracciones al DIH que también hayan sido combatientes. Las medidas de reparación de miembros de las FARC-EP que hayan sido víctimas se discutirán en el punto de la Agenda relativo al proceso de reincorporación.

21

se pondrá especial énfasis en la protección de mujeres, niñas, niños y adolescentes, quienes han sido afectados por las organizaciones criminales objeto de este acuerdo. Este enfoque tendrá en cuenta los riesgos específicos que enfrentan las mujeres contra su vida, libertad, integridad y seguridad y serán adecuadas a dichos riesgos.

22.

el Estado adoptará las medidas para garantizar el esclarecimiento del fenómeno paramilitar, evitar su repetición y garantizar el desmantelamiento de las organizaciones y conductas criminales responsables de homicidios y masacres, y violencia sistemática en particular contra las mujeres, o que atentan contra defensores/as de derechos humanos, movimientos sociales o movimientos políticos, o que amenacen o atenten contra las personas que participan en la implementación de los acuerdos y la construcción de la paz.

23.

Se creará un sistema de planeación, información y monitoreo, con carácter interinstitucional y representación de los partidos y movimientos políticos, que permita realizar una evaluación de desempeño y de resultados, y a la vez ajustar la estrategia y procedimientos para garantizar las condiciones de seguridad en el ejercicio de la política. Este sistema incluirá información específica sobre los riesgos y amenazas contra la participación y la representación política, social y comunitaria de las mujeres. Dicho sistema tendrá acompañamiento permanente de organizaciones humanitarias de tipo internacional que se acuerden con los nuevos partidos o movimientos que surjan luego de la firma del Acuerdo

24.

Se garantizará la participación de las mujeres en la planeación, ejecución, seguimiento y evaluación de los planes integrales de sustitución y desarrollo alternativo, así como su formación para prevenir la violencia de género asociadas a las drogas.

25

Su mandato será la investigación, persecución y acusación de las organizaciones y conductas criminales responsables de homicidios, masacres, violencia sistemática en particular contra las mujeres, o que amenacen o atenten contra las personas que participen en la implementación de los acuerdos y la construcción de la paz, incluyendo las organizaciones criminales que hayan sido denominadas como sucesoras del paramilitarismo y sus redes de apoyo

26.

Promover esquemas de protección al embarazo, parto, lactancia y atención en salud para el recién nacido, ampliando progresivamente en cobertura y calidad los sistemas de salud y subsidio familiar, con enfoque especial en la mujer trabajadora del campo.

27.

Adicionalmente, en un escenario de fin del conflicto, los medios de comunicación comunitarios, institucionales y regionales, contribuirán al desarrollo y promoción de una cultura de participación, igualdad y no discriminación, convivencia pacífica, paz con justicia social y reconciliación, incorporando en sus contenidos valores no discriminatorios y de respeto al derecho de las mujeres a una vida libre de violencias.

28

el Gobierno Nacional y las FARC-EP comparten el propósito de que se reviertan los efectos del conflicto, que se restituyan a las víctimas del despojo y del desplazamiento forzado y a las comunidades sus derechos sobre la tierra, y que se produzca el retorno voluntario de mujeres y hombres en situación de Desplazamiento.

29

La política alimentaria y nutricional en las zonas rurales se basa en el incremento progresivo de la producción de alimentos, la generación de ingresos, y en general la creación de condiciones de bienestar mediante los planes nacionales de acceso a tierras, infraestructura, riego, vivienda y agua potable, asistencia técnica y capacitación, mercadeo, crédito, la promoción de formas asociativas basadas en la solidaridad y la cooperación, y demás planes establecidos en el presente acuerdo. Esta política reconoce el papel fundamental de las mujeres rurales en la contribución a la satisfacción del derecho a la alimentación.

+

Primera infancia: con el fin de facilitar el acceso a oportunidades laborales a las mujeres cabeza de familia y contribuir a la seguridad alimentaria de la primera infancia, en las veredas afectadas por cultivos de uso ilícito se desarrollará un programa de guarderías infantiles rurales.

30.

Que la RRI en materia de alimentos y nutrición pretende asegurar para toda la población rural y urbana en Colombia disponibilidad y acceso suficiente en oportunidad, cantidad, calidad y precio a los alimentos necesarios para una buena nutrición, especialmente la de los niños y niñas, mujeres gestantes y lactantes y personas adultas mayores, promoviendo prioritariamente la producción de alimentos y la generación de ingresos.

31.

La adopción de un enfoque diferencial y de género, que tenga en cuenta los requerimientos en salud para las mujeres de acuerdo a su ciclo vital, incluyendo medidas en materia de salud sexual y reproductiva, atención psicosocial y medidas especiales para mujeres gestantes y los niños y niñas, en la prevención, promoción y atención en salud.

32.

Para la evacuación y atención médica de las mujeres, se observarán sus necesidades específicas, así como los riesgos propios de su condición femenina.

33.

Que una verdadera transformación estructural del campo requiere adoptar medidas para promover el uso adecuado de la tierra de acuerdo con su vocación y estimular la formalización, restitución y distribución equitativa de la misma, garantizando el acceso progresivo a la propiedad rural de

quienes habitan el campo y en particular a las mujeres rurales y la población más vulnerable, regularizando y democratizando la propiedad y promoviendo la desconcentración de la tierra, en cumplimiento de su función social.

34.

La superación de la pobreza no se logra simplemente mejorando el ingreso de las familias, sino asegurando que niños, niñas, mujeres y hombres tengan acceso adecuado a servicios y bienes públicos.

35.

Acciones de reducción del daño basadas en la evidencia, orientadas a minimizar el impacto negativo del consumo de drogas en la persona consumidora, en la familia y en la comunidad, priorizando poblaciones más vulnerables como habitantes de calle, mujeres y población carcelaria. Para el caso de las mujeres consumidoras, las acciones deberán tener en cuenta la relación entre el consumo de las drogas ilícitas y la violencia de género, en especial con la violencia intrafamiliar y la violencia sexual. Para la población carcelaria femenina, se adoptarán medidas especiales en materia de salud, protección y prevención, incluidas aquellas para prevenir el VIH SIDA.

36.

Una sociedad democrática y organizada es una condición necesaria para la construcción de una paz estable y duradera, en particular en el marco de la implementación del presente Acuerdo. Por ello, resulta importante adoptar acciones para fortalecer las organizaciones y movimientos sociales y, en especial, brindar garantías para su participación e interlocución con las autoridades. Además, bajo el entendido de que una sociedad en la que las mujeres participan activamente es una sociedad más democrática, es importante el fortalecimiento de sus organizaciones y potenciación de su protagonismo al interior de las organizaciones y movimientos sociales.

37

El acompañamiento, apoyo técnico y financiero a las comunidades rurales —hombres y mujeres— en la creación y fortalecimiento de cooperativas, asociaciones y organizaciones solidarias y comunitarias, especialmente aquellas vinculadas con la producción y el abastecimiento alimentario, en particular la producción orgánica y agroecológica, y las organizaciones de Mujeres.

38.

Tomando en consideración que las mujeres enfrentan mayores barreras sociales e institucionales para el ejercicio de la participación política como consecuencia de profundas discriminaciones y desigualdades, así como de condiciones estructurales de exclusión y subordinación, lo que genera mayores retos para garantizar su derecho a la participación, enfrentar y transformar estas condiciones históricas implica desarrollar medidas afirmativas que garanticen la participación de las mujeres en los diferentes espacios de representación política y social. Para esto es necesario que se reconozca la situación y condición de las mujeres en sus contextos y particularidades.

39

Los medios de comunicación comunitarios, institucionales y regionales, deben contribuir a la participación ciudadana y en especial a promover valores cívicos, el reconocimiento de las diferentes identidades étnicas y culturales, la igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres, la inclusión política³ y social, la integración nacional y en general el fortalecimiento de la democracia. La participación ciudadana en los medios comunitarios contribuye además a la construcción de una cultura democrática basada en los principios de libertad, dignidad y pertenencia, y a fortalecer las comunidades con lazos de vecindad o colaboración mutuos.

40.

Fortalecer los diseños institucionales y la metodología con el fin de facilitar la participación ciudadana y asegurar su efectividad en la formulación de políticas públicas sociales como

salud, educación, lucha contra la pobreza y la desigualdad, medio ambiente y cultura. Para ello, el Gobierno Nacional revisará, con la participación de los sectores interesados, las instancias y procesos de participación sectorial y dará las instrucciones a las instituciones respectivas para que ajusten su normatividad, organización y funcionamiento. El Gobierno Nacional adoptará medidas para facilitar la participación efectiva de las mujeres en este escenario, incluidas aquellas que permitan superar los obstáculos relacionados con sus labores de cuidado y reproducción.

41.

Abrir espacios en las emisoras y canales institucionales y regionales destinados a la divulgación del trabajo de las organizaciones y movimientos sociales, incluyendo los de mujeres, y de las comunidades en general, así como de contenidos relacionados con los derechos de poblaciones vulnerables, con la paz con justicia social y la reconciliación, y con la implementación de los planes y programas acordados en el marco de este acuerdo.

42.

Apoyar, mediante asistencia legal y técnica, la creación y el fortalecimiento de las organizaciones y movimientos sociales. Sin perjuicio del principio de igualdad, se apoyará con medidas extraordinarias a las organizaciones de mujeres, de jóvenes y de grupos históricamente discriminados.

43.

En el presente Acuerdo el enfoque de género significa el reconocimiento de la igualdad de derechos entre hombres y mujeres y de las circunstancias especiales de cada uno, especialmente de las mujeres independientemente de su estado civil, ciclo vital y relación familiar y comunitaria, como sujeto de derechos y de especial protección constitucional. Implica en particular la necesidad de garantizar medidas afirmativas para promover esa igualdad, la participación activa de las mujeres y sus organizaciones en la construcción de la paz y el reconocimiento de la victimización de la mujer por causa del conflicto.

44.

El bienestar y el buen vivir de la población en zonas rurales—niños y niñas, hombres y mujeres— haciendo efectivos sus derechos políticos, económicos, sociales y culturales, y revirtiendo los efectos de la miseria y el conflicto;

+

Lograr que el territorio nacional esté libre de cultivos de uso ilícito teniendo en cuenta el respeto por los derechos humanos, el medio ambiente y el buen vivir.

Med mera.

45

Se concertará con las organizaciones representativas de los pueblos étnicos un programa especial de armonización para la reincorporación de los desvinculados pertenecientes a dichos Pueblos, que opten por regresar a sus comunidades, para garantizar el restablecimiento de la armonía territorial. Se concertará una estrategia pedagógica y comunicativa de difusión de los principios de no discriminación racial y étnica de las mujeres, jóvenes y niñas desvinculadas del conflicto.

46.

Promoción de la no estigmatización a grupos en condiciones de vulnerabilidad o discriminados como las mujeres, los pueblos y comunidades étnicas, población LGBTI, los jóvenes, niños y niñas y adultos mayores, las personas en condición de discapacidad, las minorías políticas y las minorías religiosas.

47

Promoción de los valores democráticos, de la participación política y de sus mecanismos, para garantizar y fomentar su conocimiento y uso efectivo y así fortalecer el ejercicio de los derechos consagrados constitucionalmente, a través de campañas en medios de

comunicación y talleres de capacitación. Se hará especial énfasis en las poblaciones más vulnerables como la población campesina, las mujeres, las minorías religiosas, los pueblos y comunidades étnicas y la población LGBTI. Estas campañas incorporarán en sus contenidos valores que enfrenten las múltiples formas de discriminación.

48

En el desarrollo de su mandato y de sus funciones, la Comisión tendrá en cuenta las distintas experiencias, impacto diferencial y condiciones particulares de las personas, poblaciones o sectores en condiciones de discriminación, vulnerabilidad o especialmente afectados por el conflicto. Habrá especial atención a la victimización sufrida por las mujeres.

49.

Implementará planes metodológicos de investigación especializados respecto a los más graves hechos de victimización que las organizaciones y conductas objeto de este acuerdo ejecuten contra las mujeres, niñas, niños, adolescentes y población LGTBI.

50.

Para el recibo y análisis de información relativa a violencia contra las mujeres o contra las personas LGBTI –y en particular para los casos de violencia sexual– se cuenta entre el personal con monitores capacitados para atender estos casos.

51.

reconocimiento de las mujeres como ciudadanas autónomas, sujetos de derechos que, independientemente de su estado civil, relación familiar o comunitaria, tienen acceso en condiciones de igualdad con respecto a los hombres a la propiedad de la tierra y proyectos productivos, opciones de financiamiento, infraestructura, servicios técnicos y formación, entre otros; atendiendo las condiciones sociales e institucionales que han impedido a las mujeres acceder a activos productivos y bienes públicos y sociales. Este reconocimiento implica la adopción de medidas específicas en la planeación, ejecución y seguimiento a los planes y programas contemplados en este acuerdo para que se implementen teniendo en cuenta las necesidades específicas y condiciones diferenciales de las mujeres, de acuerdo con su ciclo vital, afectaciones y necesidades.

52.

y a la familia como núcleo fundamental de la sociedad y los derechos de sus integrantes. La implementación del Acuerdo deberá regirse por el reconocimiento de la igualdad y protección del pluralismo de la sociedad colombiana, sin ninguna discriminación. En la implementación se garantizarán las condiciones para que la igualdad sea real y efectiva y se adoptarán medidas afirmativas en favor de grupos discriminados o marginados, teniendo en cuenta el enfoque territorial, diferencial y de género.

además de los subsidios que el

53.

Gobierno Nacional otorgará a la economía campesina, familiar y comunitaria, mediante los planes y programas de distribución de tierras, asistencia técnica, vivienda, infraestructura y, en general, de todos los bienes y servicios sociales que constituyen el acceso integral, el Gobierno Nacional diseñará e implementará un Plan para apoyar y consolidar la generación de ingresos de la economía campesina, familiar y comunitaria, y de los medianos productores y productoras con menores ingresos. Además este Plan debe permitir a las mujeres superar las barreras de acceso al financiamiento.

54.

La promoción de asociaciones solidarias, incluyendo las asociaciones de mujeres rurales, para comercialización que provean información y logística,

administren los centros de acopio y promuevan los productos del campo, dando especial atención a las áreas priorizadas, de manera que se minimice progresivamente la intermediación, se reduzca el precio final al consumidor, se propicien relacionamientos directos entre quienes producen y consumen, y se creen condiciones para garantizar mejores ingresos para los productores y productoras.

55

reconocimiento de las mujeres como ciudadanas autónomas, sujetos de derechos que, independientemente de su estado civil, relación familiar o comunitaria, tienen acceso en condiciones de igualdad con respecto a los hombres a la propiedad de la tierra y proyectos productivos, opciones de financiamiento, infraestructura, servicios técnicos y formación, entre otros; atendiendo las condiciones sociales e institucionales que han impedido a las mujeres acceder a activos productivos y bienes públicos y sociales. Este reconocimiento implica la adopción de medidas específicas en la planeación, ejecución y seguimiento a los planes y programas contemplados en este acuerdo para que se implementen teniendo en cuenta las necesidades específicas y condiciones diferenciales de las mujeres, de acuerdo con su ciclo vital, afectaciones y necesidades.

+

El otorgamiento de subsidios para la construcción y para el mejoramiento de vivienda, que prioricen a la población en pobreza extrema, las víctimas, los beneficiarios y las beneficiarias del Plan de distribución de tierras y a la mujer cabeza de familia. Los montos del subsidio no reembolsable, que podrán cubrir hasta la totalidad de la solución de vivienda, se fijarán atendiendo los requerimientos y costos de construcción en cada región, con el fin de garantizar condiciones de vivienda digna.

+

Subsidio integral para compra: se otorgará un subsidio integral para la compra de tierras por parte de las personas beneficiarias (ver 1.1.3.), en las zonas priorizadas y como herramienta alternativa que contribuya a solucionar problemas puntuales de acceso, y que cuente con medidas específicas para facilitar el acceso de las mujeres al subsidio.

56.

Que en su visión, la RRI reconoce el papel fundamental de la economía campesina, familiar y comunitaria en el desarrollo del campo, la erradicación del hambre, la generación de empleo e ingresos, la dignificación y formalización del trabajo, la producción de alimentos y, en general, en el desarrollo de la nación, en coexistencia y articulación complementaria con otras formas de producción agraria. La RRI reconoce el rol productivo y reproductivo de las mujeres y en esa medida su papel fundamental en el desarrollo y la economía rural y hará mayores esfuerzos para ellas y en la población más vulnerable para garantizarle condiciones de bienestar y buen vivir y para fortalecer sus formas de organización y producción.

57

La promoción de la vinculación laboral de las mujeres en áreas productivas no tradicionales.

58

La promoción de la formación profesional de las mujeres en disciplinas no tradicionales para ellas.

59

el Gobierno Nacional creará e implementará el Plan Nacional para la promoción de la comercialización de la producción de la economía campesina, familiar y comunitaria, que contará con medidas afirmativas para promover el empoderamiento económico de las mujeres

rurales. (31)

60.

El Gobierno Nacional y las FARC-EP reconocen el importante papel que desempeñan las mujeres en la prevención y solución de los conflictos y en la consolidación de la paz, y la necesidad de promover y fortalecer la participación política y ciudadana de las mujeres, aún más en el marco del fin del conflicto, donde su liderazgo y participación en pie de igualdad son necesarios y esenciales en los procesos de toma de decisiones públicas, y en la formulación, ejecución, evaluación y control de las políticas gubernamentales para alcanzar una paz estable y duradera.

61.

La Comisión abrirá espacios o mecanismos para recibir insumos y propuestas de otras agrupaciones políticas que deseen participar en la discusión. Se velará porque partidos, movimientos y otras agrupaciones que sean convocados cuenten con la participación de las mujeres.

62.

El reconocimiento y la promoción de las organizaciones de las comunidades, incluyendo a las organizaciones de mujeres rurales, para que sean actores de primera línea de la transformación estructural del campo;

63.

Para fortalecer la participación ciudadana de las mujeres es necesario valorar sus agendas sociales y reconocer su aporte como sujetos políticos en la vida pública, en especial cuando se trata de la promoción y defensa de sus derechos.

64.

Que una verdadera transformación estructural del campo requiere adoptar medidas para promover el uso adecuado de la tierra de acuerdo con su vocación y estimular la formalización, restitución y distribución equitativa de la misma, garantizando el acceso progresivo a la propiedad rural de quienes habitan el campo y en particular a las mujeres rurales¹ y la población más vulnerable, regularizando y democratizando la propiedad y promoviendo la desconcentración de la tierra, en cumplimiento de su función social.

¹ Según lo establecido en la ley 731 de 2002, “Por la cual se dictan normas para favorecer a las mujeres rurales”, mujer

rural es toda aquella que, sin distinción de ninguna naturaleza e independientemente del lugar donde viva, tiene una

actividad productiva relacionada directamente con lo rural, incluso si dicha actividad no es reconocida por los sistemas de

información y medición del Estado o no es remunerada. Esta definición incluye a las mujeres campesinas, indígenas y afro,

sin tierras o con tierra insuficiente.

65.

Además, pondrá en marcha con igual propósito, una nueva jurisdicción agraria que tenga una adecuada cobertura y capacidad en el territorio, con énfasis en las zonas priorizadas, y con mecanismos que garanticen un acceso a la justicia que sea ágil y oportuno para la población rural en situación de pobreza, con asesoría legal y formación especial para las mujeres sobre sus derechos y el acceso a la justicia y con medidas específicas para superar las barreras que dificultan el reconocimiento y protección de los derechos de las mujeres sobre la tierra. Se promoverá la participación de las mujeres y sus organizaciones en los diferentes espacios que se creen para la conciliación y resolución de conflictos sobre uso y tenencia de la tierra.

66.

Crédito especial para compra: se abrirá una nueva línea de crédito especial subsidiada de largo plazo para la compra de tierras por parte de la población

beneficiaria con medidas especiales para las mujeres rurales

67.

Adecuará un plan de formalización masiva y adelantará las reformas normativas y operativas pertinentes, garantizando la participación de las comunidades y sus organizaciones. El plan deberá contar con medidas específicas que permitan superar los obstáculos que afrontan las mujeres rurales para la formalización de la propiedad.

68.

Que si bien este acceso a la tierra es una condición necesaria para la transformación del campo, no es suficiente por lo cual deben establecerse planes nacionales financiados y promovidos por el Estado destinados al desarrollo rural integral para la provisión de bienes y servicios públicos como educación, salud, recreación, infraestructura, asistencia técnica, alimentación y nutrición, entre otros, que brinden bienestar y buen vivir a la población rural -niñas, niños, hombres y mujeres-.

69.

En el marco del fin del conflicto, y con el fin de atender y contribuir a aliviar el sufrimiento de las víctimas, el Gobierno Nacional y las FARC-EP hemos acordado que el Gobierno Nacional, en desarrollo de este Acuerdo, se compromete a ampliar la cobertura pública y despliegue territorial, y mejorar la calidad de la atención psico-social para la recuperación emocional de las víctimas de acuerdo al daño específico que hayan padecido, entre ellas las afectaciones particulares de las víctimas de violencia sexual. Para ello se multiplicarán los centros locales de atención a las víctimas y se impulsarán estrategias móviles para llegar a los lugares más apartados.